

VALENCIÀ

CASTELLANO

1r d'ESO

1º de ESO

**QUADERN
D'ACTIVITATS**

**CUADERNO
DE
ACTIVIDADES**

2

Nom i cognoms

Nombre y apellidos

--	--

	HISTÒRIA I GEOGRAFIA	TEXTO VOCABULARI	ORTO- GRAFÍA	TEORÍA LINGÜÍSTICA	LITERATURA
	LLIBRE	QUADERN / CUADERNO			OBRA
1	La prehistòria	Tipologías y propiedades textuales El diario personal Vocabulari 1	Dictado Traducción	La lingüística y las categorías El sustantivo Los sinónimos y los antónimos	Técnicas narrativas: contexto, argumento, estructura, temas i tòpics, narrador, personatges, espai, temps i figures literàries Lectura i anàlisi de Mites grecs
2	Les primeres civilitzacions	La narración y la descripción Vocabulari 2	Dictado Traducción	El adjetivo Las palabras derivadas El abecedario	
3	La civilització grega	La noticia Vocabulari 3	Dictado Traducción	El pronombre Los gentilicios de España Las lenguas de España: hablantes y extensión	
4	La civilització romana	El teatro Vocabulari 4	Dictado Traducción	El verbo (I): la forma La sílaba	Técnicas teatrales: contexto, argumento, estructura, personajes y forma Lectura y análisis de ¡Te pillé, Caperucita! i Contes de 'Les mil i una nits'
5	La Terra i l'univers	La exposición Vocabulari 5	Dictado Traducción	El verbo (II): los tiempos Las palabras compuestas La polisemia y la homonimia	
6	El relleu i els continents	La entrevista Vocabulari 6	Dictado Traducción	El adverbio, la preposición y la conjunción El estatus jurídico de las lenguas de España	
7	L'aigua a Terra. L'oratge i el clima	La poesía Vocabulari 7	Dictado Traducción	El sujeto y el predicado El diptongo, el triptongo y el hiato	Técnicas poéticas: contexto, mensaje, métrica, rima y figuras literarias Lectura y análisis de La vuelta al mundo en 80 días
8	El clima i els paisatges de la Terra	Las instrucciones Vocabulari 8	Dictado Traducción	Los sintagmas y los complementos La familia de palabras Los neologismos y los préstamos	
9	L'ésser humà i el medi ambient	La argumentación Vocabulari 9	Dictado Traducción	Repàs de gramàtica Repaso de gramática	

TEXTO / TEXT	El teatro / El teatre	Texto
		Text
		Comprensió escrita
		Expresión escrita
VOCABULARI		
ORTOGRAFÍA / ORTOGRAFIA	Dictado / Dictat	
	Traducción / Traducció	
TEORÍA / TEORIA LINGÜÍSTICA	4.1. El verbo (I): la forma	
	4.2. La sílaba	

TEMA 4 / TEXTO

Fernando de Rojas (1470-1541) es un dramaturgo y jurista de Toledo. Es recordado por su gran obra **La Celestina**, la única que le ha sido atribuida y un referente en la historia del teatro en castellano. Fue escrita en los últimos años de s. XV y muchos la consideran un ejemplo de comedia humanista, aunque otros piensan que es un híbrido entre novela y teatro. El nombre original de la obra era **Tragicomedia de Calisto y Melibea**. Calisto se enamora de Melibea cuando la ve una tarde por casualidad, pero como en principio ella no corresponde a su amor, tiene que recurrir a los servicios de Celestina, una alcahueta que intercede en favor del caballero.

LA CELESTINA

CELESTINA: Sabrás, señora, que en esta ciudad hay un caballero joven y noble al que llaman Calisto...

(La muchacha comprende por fin los motivos de tanta palabrería y se enoja por el engaño. Deja la labor con la que se entretenía en una mesita y se levanta para enfrentarse a la anciana fuera de sí).

MELIBEA: ¡Así que se trata de eso! ¡No me digas más! ¿Ese es el enfermo por el que has dado tantos rodeos, desvergonzada barbuda? ¿Qué tiene ese perdido, que con tanta urgencia vienes? ¡Si llego a saber que venías a hablarme de ese tal...! ¡Así te quemen, alcahueta, falsa, hechicera! (...)

CELESTINA: *(Sacando fuerzas de flaqueza, la vieja trata de salir por donde puede.)* Señora, no sabes lo mucho que me apena recibir tu enojo sin razón. Déjame terminar lo que estaba diciendo y verás cómo ambos, él y yo, quedamos libres de culpa. Si me hubiera imaginado tu reacción, ni por Calisto me habría atrevido...

MELIBEA: ¡Jesús, no quiero oír nombrar más a ese loco! ¡Ese es el que el otro día me vio y comenzó a desvariar conmigo, haciéndose el galán! Pues avísale de que se olvide de sus intenciones o le costará muy caro. Y tú da gracias a Dios, pues te va libre y sin castigo de esta feria. ¡Bien me habían dicho quién eras y cuáles tus mañas!

CELESTINA: *(Intuyendo que el enojo de Melibea comienza a remitir y dándose cuenta de que, después de todo, puede salir con bien de la casa.)*

(...) Calisto solo quiere de ti, señora, una oración a santa Apolonia que le dijeron que sabías para el dolor de muelas. (...)

MELIBEA: *(Al tiempo, sintiéndose un poco ridícula por su enojo.)* Si eso querías, ¿por qué no lo dijiste?

CELESTINA: Señora, porque la razón por la que viene es tan pura que no imaginé que pudieras sospechar de mí. (...) Calisto es de familia noble, y tan hermoso que parece un ángel del cielo. Es gracioso y alegre, jamás triste, tan valeroso como san Jorge y tan fuerte como Hércules. Pero ahora lo tiene postrado una sola muela de la que se queja sin cesar.

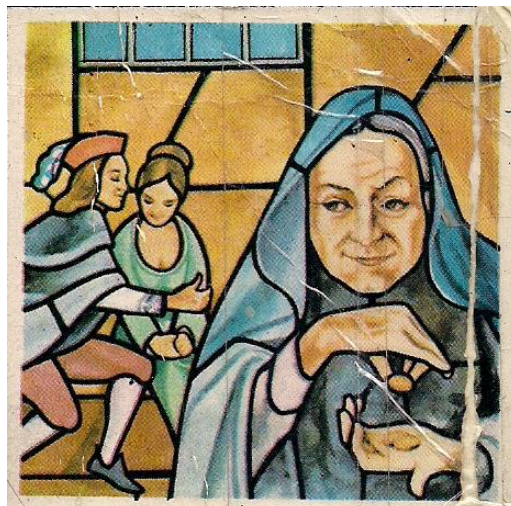
MELIBEA: ¿Y cuánto tiempo tiene?

CELESTINA: Tendrá unos veintitrés años...

MELIBEA: Ni te pregunto esto ni tengo necesidad alguna de conocer su edad. Me refiero a cuánto tiempo hace que padece ese mal.

CELESTINA: Ocho días, aunque parece que hace un año por lo débil que está. Lo único que le consuela es tocar la vihuela, y tañe unas canciones tan tristes que a mí me parece que hace hablar a las cuerdas, que hasta los pájaros se detienen a escucharle. No hay mujer que le vea que no alabe a Dios, que tan hermoso lo pintó. Ya ves, señora, que mis intenciones eran piadosas y buenas...

La muchacha escucha las alabanzas que la anciana dedica a Calisto y recuerda la apostura del joven que entró en su jardín. Y, muy en su interior, un extraño hormigueo se le despierta. Decide entonces seguirle el juego a la vieja, por adónde va a parar todo aquello. Así imagina una artimaña para hacer regresar a Celestina con más noticias del galán, sin sospechar que, cuando ella camina, la vieja vuela....

1. Marca la opción correcta de cada pareja de oraciones.

- Melibea está encantada y agradecida de la visita de Celestina.
- Melibea se enfada con la visita inesperada de Celestina.
- Calisto es un noble y guapo joven enamorado de Melibea.
- Calisto es un pobre y guapo joven enamorado de Melibea.
- Celestina es una vieja y sincera mujer que no busca problemas.
- Celestina es una vieja y extraña mujer que oculta un plan.

2. Indica si las oraciones son verdaderas (V) o falsas (F).

- ___ Calisto está enamorado de Celestina.
- ___ Calisto un día vio a Melibea y la insultó.
- ___ Celestina está mintiendo a Melibea.
- ___ Calisto está enfermo con dolor de muelas.
- ___ Calisto sabe tocar la vihuela.
- ___ Melibea despide a Celestina sin querer saber nada más de ella.

3. Enumera las escenas según su orden de aparición:

- ___ Celestina se disculpa con la excusa de una oración para Calisto.
- ___ Melibea se molesta por la aparición de Celestina.
- ___ Confusión (enredo) con la edad de Calisto.
- ___ Celestina visita a Melibea de forma inesperada.
- ___ Melibea siente un extraño hormigueo e intriga.

4. Relaciona y une los datos de las dos columnas.

a) 8	___ Días del dolor de muelas.
b) 23	___ Valeroso.
c) Santa Apolonia	___ Edad de Calisto.
d) San Jorge	___ Alivia el dolor de muelas con oración.
e) Hércules	___ Fuerte.

5. Clasifica en la tabla los siguientes adjetivos referidos a los personajes del texto.

pasional, astuta, alcahueta, inocente, romántico,
intrigada, alocado, confiada, desvergonzada

MELIBEA	CALISTO	CELESTINA

6. ¿Qué es una celestina o alcahueta? Escribe una oración en la que utilices estas palabras dejando claro su significado.

7. Melibea se dirige a Celestina y le dice: “¡Bien me han dicho quién eras y cuáles eran tus mañas!”. Copia de nuevo la oración cambiando el sustantivo “mañas” por un sinónimo que le vaya bien aquí.

8. ¿Qué querrá decir la última acotación del texto con la expresión “cuando ella camina, la vieja vuela”?

TEMA 4 / TEXT

William Shakespeare (1564-1616) és un dramaturg, poeta i actor anglés, considerat com a un dels grans referents de la literatura universal i com al millor dramaturg de tots els temps. Les seues obres han sigut traduïdes a multitud de llengües. Una de les seues obres més populars és **Romeu i Julieta**, una **tragèdia** escrita l'any **1597**. En essència, és la història de dos joves que tracten de viure el seu amor malgrat l'enfrontament a mort de les famílies respectives: els Montagú i els Capulet (*Montesco* i *Capuleto*). Els enamorats intentaran superar tots els obstacles que els obliguen a separar-se i es veuran abocats a un final tràgic.

ROMEU I JULIETA

CAPULET: ¿Què passa? ¿On vas tan alterat?

TIBALD: Oncle, és un Montagú, un enemic nostre, un rufià que ha vingut, per **despit**¹, a riure's de la nostra festa.

CAPULET: ¿És el jove Romeu?

TIBALD: El maleït Romeu!

CAPULET: Tranquil·litza't, nebot. Deixa'l estar: es porta com un cavaller. La veritat és que tot Verona el considera un jove virtuós i de conducta excel·lent. Ni per tot l'or d'esta ciutat voldria que ningú l'ofenguera en ma casa. Per tant, contín-te i deixa-ho córrer. Ja saps la meua voluntat; respecta-la i abandona eixe posat, que no quadra amb la festa.

TIBALD: Sí que hi quadra quan entre els convidats es troba un canalla. No el puc suportar!

CAPULET: El suportaràs! Ho faràs perquè ho dic jo! I s'ha acabat el cafetí! ¿Qui mana ací: tu o jo? ¿Que no el suportes? Per l'amor de Déu! ¿Què vols: organitzar un escàndol davant dels convidats? Tu el que vols és alçar el gall per a fer-te el milhòmens!

TIBALD: Però oncle, això és una vergonya!

CAPULET: He dit que prou! No sigues impertinent! ¿Així que és una vergonya? Això pot costar-te car i jo sé el que em dic. ¿Portar-me la contrària? A bones

---

¹ **despit** Irritació produïda per un desengany o per un fracàs.

hores! Ben dit, amics! Eres un poca-solta! O calles o... Més llum, més llum!
¿Una vergonya? Ja et faré callar jo! Vinga, alegria, fills meus!

TIBALD: Haver de callar aguantant la meua còlera em fa tremolar la carn. Me n'aniré, però esta intrusió que ara pareix dolça acabarà sent amarga com la fel.

ROMEU: (A Julieta.) Si amb la meua mà indigna profane este reliquiari sagrat, la meua expiació serà esta: els meus llavis, com dos tímids pelegrins, suavitzaran un contacte tan aspre amb un bes tendre.

JULIETA: Bon pelegrí, eres injust amb la teua mà, que només mostra devoció². Els sants tenen mans que toquen les mans dels pelegrins i eixe contacte és el seu bes.

ROMEU: ¿I no tenen llavis els sants i els pelegrins?

JULIETA: Sí, pelegrí: llavis per a l'oració.

ROMEU: Llavors, santa adorada, deixa que els llavis facen el que fan les mans per tal que la fe no esdevinga desesperació.

JULIETA: Els sants no es mouen: només accedixen als prec.

ROMEU: En eixe cas, no et mogues mentres accedixes al meu prec. Així, els teus llavis fan que els meus queden lliures de pecat.

(La besa.)

JULIETA: Ara heu passat el vostre pecat als meus llavis.

ROMEU: ¿Pecat dels meus llavis? Oh, culpa dolçament retreta! Torna'm el meu pecat.

(La torna a besar.)

JULIETA: Beses tan bé!

DIDA: Ta mare vol parlar amb tu.

---

² **devoció** Actitud i relació personal de pietat i de dependència cap a Déu o els sants.

ROMEU: ¿Qui és sa mare?

DIDA: Quines preguntes, jove! Sa mare és l'ama de la casa, una senyora bondadosa, discreta i virtuosa. Jo he criat la seua filla, amb qui parlàveu, i vos assegure que qui puga aconseguir-la s'emportarà un tresor.

ROMEU: És una Capulet! Li dec la vida al meu enemic!

BENVOLIO: Anem, que la festa ja no dona per a més.

ROMEU: Sí, això és el que m'inquieta.

CAPULET: No vos n'aneu, cavallers. Encara ens queden **viandes**³. ¿Insistiu? Bé, llavors vos done les gràcies a tots. Gràcies, respectables cavallers, i bona nit! Porteu més llums! Anem a gitar-nos, au; ja es fa tard. A descansar!
(*Se'n van tots llevat de la DIDA i JULIETA.*)

JULIETA: Vine ací, dida. ¿Qui és aquell cavaller?

DIDA: És el fill i hereu del vell Tiberi.

JULIETA: ¿I aquell que va cap a la porta?

DIDA: Senyor! Crec que és el jove Petruccio.

JULIETA: ¿I el que va darrere, el que no ha volgut ballar?

DIDA: No ho sé. No el conec.

JULIETA: Ves a preguntar-ho. Si és casat, la tomba serà el meu llit nupcial!

DIDA: Li diuen Romeu i és un Montagú. És el fill únic del teu enemic.

JULIETA: El meu únic amor, nascut del meu únic odi! Massa prompte l'he vist i massa tard l'he conegut! Quin principi més terrible per al meu amor: haver d'estimar el meu pitjor enemic!

DIDA: ¿Què és el que dius?

JULIETA: Uns versos que he après en el ball.

(*Se sent una veu: «Julieta!».*)

DIDA: Ja ve! Vinga, anem, que ja se n'han anat tots els convidats.

---

³ **vianda** Conjunt de coses que es mengen per a nodrir-se.

1. Marca la resposta correcta.

a) ¿Per què l'oncle Capulet ordena callar a Tibald?

- Perquè parla molt fort.
- Perquè el fa quedar malament davant dels seus convidats.
- Perquè està revelant secrets de la família Capulet.

b) En la festa, Romeu...

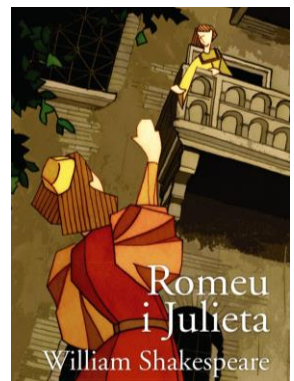
- ...descobrix realment què és la bellesa.
- ...descobrix les joies etiòpies.
- ...veu un colom enmig d'un grup de corbs.

2. Marca amb una ics si les oracions següents són verdaderes o falses.

- a) V | F Romeu besa les mans de Julieta.
- b) V | F Romeu i Julieta resen després de besar-se.
- c) V | F Benvolio explica a Romeu qui és el pare de Julieta.
- d) V | F Romeu és el fill i hereu del vell Tiberi.

3. Ordena cronològicament els fets següents.

- Romeu veu a Julieta.
- Julieta descobrix la identitat de Romeu.
- Tibald s'indigna per la presència d'un Montagú.
- Romeu i Julieta es besen.
- L'oncle Capulet bonega a Tibald.

4. Escriu el sinònim (=) o l'antònim (≠) adequat de les paraules subratllades.

- a) Eres injust amb la teua mà, que només mostra devoció. = _____
- b) Sa mare és l'ama de la casa, una senyora discreta. ≠ _____

5. En un text teatral, ¿què són les acotacions? Explica-ho i copia'n dos exemples.

6. Completa els buits amb la forma adequada del verb entre parèntesi.

- a) Romeu veu a Julieta en un ball i _____ (ENAMORAR-SE) d'ella a primera vista.
- b) “Quan _____ (BEURE) d'esta pòcima, pareixerà que _____ (MORIR) i podràs reunir-te amb Romeu fora de Verona”.
- c) Julieta al principi no _____ (CREURE) en les paraules de Fra Antoni però, esperonada per la desesperació, va decidir intentar-ho.

7. Tant Romeu com Julieta intuïxen que el seu amor és impossible. Busca en el text dos afirmacions que ho corroboren i copia-les.

TEMA 4 / COMPRESIÓ ESCRITA

PER SIS GRANETS DE MAGRANA!

(Sona una música galàctica. Per davant del teló apareix la narradora. Observa amb un somriure el públic i després comença la introducció. La llum d'un focus frontal la il·lumina.)

NARRADORA. Bon dia, amables espectadores i espectadors. Estem a punt de representar un mite, una història fantàstica protagonitzada per déus i deesses. Això va passar al principi dels temps. Els dotze déus principals, els déus olímpics, vivien en la muntanya sagrada anomenada Olimp, però n'hi havia alguns que no n'estaven contents, i van sorgir els problemes... Aquesta història llegendària ens dona una possible explicació de l'origen de les estacions de l'any.

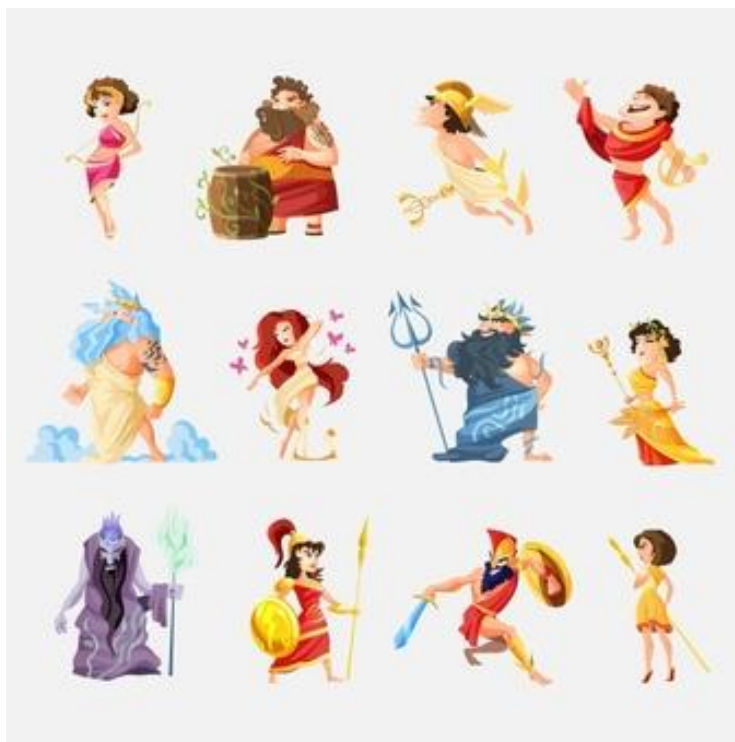
Bé, ara deixem que es presenten els principals déus i deesses i altres personatges que apareixeran en la representació. *(A mesura que va anomenant-los, els déus entraran des de diferents punts de la sala i deixaran el seu atribut i el rètol amb el seu nom en la part davantera de la boca de l'escenari. Mentre caminen entre el públic, explicaran breument qui són.)* Zeus!

ZEUS. *(És l'únic que eixirà des del fons de l'escenari. Porta a la mà uns rajos de tempesta. Parla amb gran satisfacció.)* Senyores, senyors, xiquets, xiquetes, mortals tots: soc Zeus, el rei suprem de l'univers, el déu més poderós de l'Olimp. També em podeu anomenar Júpiter. Els meus símbols són l'àguila, perquè també domina el cel, i un grapat de rajos de tempesta. *(Somriu divertit.)* Gràcies a l'amenaça de la seua descàrrega puc posar ordre entre els déus i en el món sencer. *(Es queda immòbil en el centre de la boca de l'escenari.)*

NARRADORA. Posidó!

POSIDÓ. *(Ix pel lateral dret, baix de l'escenari, amb el trident.)* També em coneixereu com a Neptú. Soc el més gran dels déus, després de Zeus. *(El mira perquè no s'altere.)* Jo soc el déu de les profunditats de la mar, on vaig fer construir... *(fanfarronejant)* un palau submarí de ca-te-go-ri-a! Diuen que soc bel·licós perquè, si em fan enfadar, clave el meu trident

amb força i provoque terratrèmols de gran escala. En les obres d'art em reconeixereu pel meu símbol, el trident. (*Quan acaba de parlar, puja i es queda al costat de Zeus, dalt de l'escenari.*)

NARRADORA. (*Mentre Posidó es dirigeix a l'escenari.*) Hades!

HADES. (*Ix pel lateral esquerre, baix de l'escenari, amb el bàcul.*) Ací teniu el déu del regne invisible dels morts. Soc germà del gran Zeus i de Posidó, però jo no vaig tindre tanta sort com ells. Després de destronar el nostre pare, Cronos, a mi em va tocar la pitjor part: el món subterrani. Aquest bàcul és per a conduir les ànimes dels morts pel món invisible. Qui ve allí... no el deixes escapar. (*Riu sàdicament.*) A mi no em solen representar als quadres (*amb amargor*), a mi no em vol ningú! (*Ranquejant, puja a l'escenari i es queda a l'esquerra de Zeus.*)

NARRADORA. (*Quan acaba de parlar Hades.*) Demèter!

DEMÈTER. (*Pot eixir d'alguna porta lateral o espai per la meitat de la sala.*) Jo soc Demèter, la deessa de la fecunditat, l'encarregada de cultivar la terra. Jo sempre procurava que els arbres donaren fruits i que la terra oferira bones collites, però... (*amb molta tristor*) un dia vaig perdre la meua filla i tot va canviar: presteu molta atenció i sabreu què va passar. (*Es queda immòbil, esperant que faça la presentació Persèfone.*)

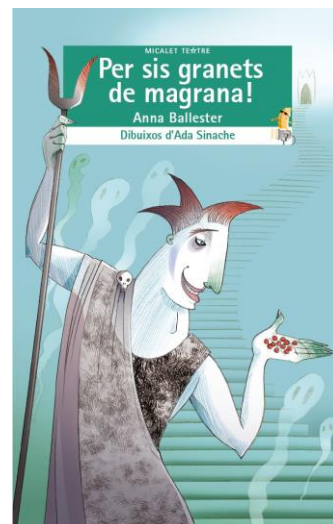
NARRADORA. Persèfone!

PERSÈFONE. (*Des d'un lloc central de la sala, prop de Demèter.*) El meu nom és Persèfone i també Proserpina. Soc la filla de la deessa Demèter i de Zeus, el déu suprem. Jo vivia molt feliç amb ma mare (*s'acosta a ella*), en el camp, fins que un dia, quan estava replegant flors, em van segrestar. (*Dolguda.*) Això no hauria de passar-li mai a ningú. (*Abraça sa mare i després pugen a l'escenari les dues. Se situen al costat de Posidó.*)

NARRADORA. (*Mentre Persèfone i Demèter arriben al seu lloc.*) Apol·lo!

APOL·LO. (*Des del centre de la sala. Porta una lira i una diadema de rajos de sol.*) A mi em reconeixen fàcilment. Soc Apol·lo, el déu de la música, de la llum i (*presumint*) de la bellesa masculina. Soc fill de Zeus i germà de Diana, la deessa caçadora. Cada dia guie el carro del sol per tal que done llum i calor a la Terra. El meu símbol és el llorer. Els artistes sempre em representen amb la lira, amb un arc i unes fletxes, o amb els rajos de sol. (*Puja a l'escenari i es posa al costat d'Hades.*)

NARRADORA. (*Quan acaba de parlar Apol·lo.*) Atenea!

ATENEA. (*Entra per un lateral, des de la part posterior de la sala. Porta casc, llança i escut.*) Com podreu imaginar, per la meua indumentària, jo soc la deessa de la saviesa i de la tàctica militar. (*Fa una pausa per a emfatitzar el que dirà i mira persuasiva al públic.*) Ja sabeu que és més important la intel·ligència que la força. (*Parla molt satisfeta d'ella mateixa.*) Soc la patrona de la ciutat d'Atenes i la protectora dels herois. (*Divertida.*) Diuen que ja vaig nàixer armada, per això sempre em representen amb el casc, la llança i l'escut. El meu símbol és l'òliba. (*Es dirigeix a l'escenari i es col·loca al costat d'Apol·lo.*)

NARRADORA. Hermes!

HERMES. (*Ix corrent pel fons de la sala cap a l'escenari. Quan arriba, ha de recuperar-se per a poder parlar.*) Jo soc fill de Zeus i de Maia (*sí, com l'abella*). Des de menut vaig ser un deuet enginyós, eloqüent i persuasiu, per això em vaig convertir en el missatger dels déus. Porte ales al barret i a les sandàlies perquè em fan anar ràpid com el vent. També porte aquesta vara, anomenada caduceu, que em va entregar Zeus perquè tot el món em

respectara. En les obres d'art em reconeixereu per les sandàlies alades, el barret i el caduceu. (*Es col·loca al costat de Demèter.*)

NARRADORA. Dionís!

DIONÍS. (*Apareix enfront d'on ha eixit Atenea. Porta a la mà una copa i parla com si estiguera un poc alegre, contentet.*) Holaaaa, ací teniu el déu del vi, del sentiment i del teatre. (*Va caminant lentament cap a l'escenari.*) També em coneixen com a Bacus, d'ací el nom de bacanals per a les festes que jo organitzava a Tebes. (*Riu en recordar-les.*) En les pintures em podreu reconèixer fàcilment perquè sempre em representen portant a la mà una copa o un penjoll de raïm. (*Puja a l'escenari i se situa al costat d'Atenea.*)

NARRADORA. Hera!

HERA. (*Entra per la part davantera de la sala. Parla de forma altiva. Porta un paó amb la cua oberta.*) Respectable públic, recordeu aquest nom: Hera! Soc la deessa més important de l'Olimp! Soc l'esposa de Zeus i la deessa protectora del matrimoni. (*Comença a pujar a l'escenari.*) El meu atribut és el paó perquè a la cua té un ventall d'ulls... Tants com jo necessite per a vigilar la luxúria de Zeus. (*Es fa lloc entre Posidó i Zeus.*)

NARRADORA. Afrodita!

AFRODITA. (*Entra pel corredor central, des del fons de la sala. Seductora i molt contenta. Porta a la mà un cupido.*) Estic encantada de conèixer-me! Ha, ha, ha... Soc la deessa de l'amor, de la bellesa, de la primavera i de tots els encants de la natura. Soc Afrodita, però també em diuen Venus. (*Gargamelleja de forma burleta per cridar l'atenció d'Hera i parla marcant cada síl·laba.*) Soc la més fa-mo-sa de to-tes les di-vi-ni-tats! Vaig nàixer sobre la bromera de la mar, i allà on xafava creixien herbes i flors. (*Mentre avança provocativa cap a l'escenari, camina com si anara per una passarel·la de moda.*) El meu fill és Cupido, el que dispara les fletxes de l'amor, quan jo li ho mane, clar! Em podreu reconèixer als quadres o a les escultures perquè em representen amb poca roba, a la mar, o acompanyada de Cupido. (*Dalt de l'escenari es posa al costat de Persèfone, de perfil, most rant tota la cama per l'obertura lateral de la túnica.*)

ANNA BALLESTER: *Per sis granets de magrana!*, Edicions Bromera

TEMA 4 / EXPRESIÓN ESCRITA

EL GUION TEATRAL

1. Redacta un **guion teatral** con las siguientes **escenas**.

ESCENA I	ESCENA II
Dos personas discuten en el foro de la antigua Roma.	Una tercera persona media entre ellas y se resuelve el conflicto.

2. El guion debe tener un **título** y una extensión de entre **120 y 180 palabras** en total.
3. En total, el guion debe tener al menos **una acotación escénica** (dónde están los personajes y qué hay en el escenario) y **tres acotaciones de interpretación** (cómo deben de interpretar los actores al personaje).

Personajes que hablan → JOSÉ ¡Hola, amigo! Buenas tardes. → *Diálogo*

EMILIANO. *(Volviéndose)* ¿Eh?... *(Va hacia él nuevamente, esperando saber y averiguar.)* ↓ *Acotación*

4. Respeta el **formato** del guion teatral.
5. Sigue las **reglas de presentación** de folios (página 17 del dossier).
6. **Revisa** la redacción y asegúrate de que no contiene incorrecciones.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

adecuación	coherencia	cohesión	corrección	originalidad
------------	------------	----------	------------	--------------

TEMA 4 / VOCABULARI

1. Construcció provisional perquè els paletes o els pintors treballen en llocs alts.
2. Bastó especial per a les persones que van coixes.
3. Ferramenta amb un mànec i una tija de ferro que serveix per a enroscar caragols.
4. Fruit cilíndric verd per fora i blanc per dins que dona frescor a les amanides.
5. Aparell que serveix per a il·luminar la via pública.
6. Regió superior i lateral del cos, a cada costat del coll, que unix el braç amb el tronc.

1. Sageta o gallet que indica la direcció del vent.
2. Escarpament rocós de pendent pronunciat situat en el litoral.
3. Amfibi d'aigua dolça més menut que el gripau que fa grans salts.
4. Os on s'ajunta la cama i el peu i pot patir torciments.
5. Bola comestible elaborada amb carn picada, ou batut, julivert i pa ratllat.
6. Peça de vestir sense mànegues que cobreix el pit i l'esquena.

1. Peça blana del llit damunt de la qual ens gitem a dormir.
2. Utensili per a fer punta al llapis.
3. Llit per a nadons que, generalment, es pot balancejar.
4. Part groga del mig de l'ou que està envoltada per la clara.
5. Ninot manipulats que reemplaça l'actor en el joc escènic.
6. Peça que cobreix parcialment la roda d'un vehicle per a evitar que esguite.

1. Partícula incandescent que es desprèn d'un cos encès.
2. Obertures llargues i estretes que es formen en algunes parets velles.
3. Ocell menut d'esquena fosca i ventre clar que a l'estiu fa el niu davall dels balcons.
4. Òrgan situat a la part dreta de l'abdomen que produïx la bilis i intervé en la digestió.
5. Tros de tela o de paper muntat en uns llistonets que es fa volar per la força del vent.
6. Ferramenta amb un mànec de fusta i una fulla de ferro per a tallar llenya.

1. Receptacle en què es deposita la correspondència per una obertura.
2. Mamífer carnívor de cua llarga i espessa que es caracteritza per la seua astúcia.
3. Suport en què els músics deixen les partitures.
4. Peça teixida ornamental que serveix per a cobrir el paviment.
5. Peça de cel·lulosa que conté els orins i la matèria fecal dels bebés.
6. Signe semblant a un parèntesi quadrat: [ ].

1. Llegum verd de baina plana i llarga que es consumeix amb tavella en el bollit.
2. Armariet o estoig que conté productes farmacèutics per a urgències o cures lleus.
3. Confitura feta amb codony.
4. Producte comestible gomós i dolç que agrada molt sobretot als xiquets.
5. Part posterior del coll de l'ésser humà i dels animals; nuca.
6. Dispositiu per a tancar portes inserint una clau en un forat.

1. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) Per a penjar el quadre, va collar els visos amb el _____.
- b) Vaig fer un mal gest amb el peu i em vaig tòrcer el _____.
- c) M'estimo més dormir sobre un _____ dur que sobre un de tou.
- d) Va abocar un altre tronc a la llar i saltaren moltes _____.
- e) La _____ o _____ és un animal astut.
- f) Faig el bollit amb patates i _____.
- g) Les _____ han fet el niu davall del balcó.
- h) M'agrada sucar el pa en el _____ de l'ou.
- i) El _____ és una part del cos i el musclo és un mol·lusc.

2. Subratlla la paraula correcta de cada sèrie.

crosses mulettes	xaleco jupetí	parafang guardafangs	atxa destral	alfombra estora
catifa alfombra	botiquín farmaciola	cogombre pepino	rana granota	claudàtors corxetes

3. Escriu el nom que correspon a cada imatge.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Traduïx estes oracions al valencià.

a) El pintor se cayó del andamio.

---

b) I took the letter from the mailbox.

---

c) La veleta marca la direcció del viento.

---

d) Everyone likes sweets.

---

e) En Pascua hacemos volar las cometas.

---

f) El terremoto provocó grietas en los edificios.

---

g) Ellas meriendan pan con membrillo.

---

h) She opened the lock of the door.

---

i) Cambió el pañal del bebé en la cuna.

---

5. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

a) Aquest carrer està mal il·luminat: té pocs _____.

b) Els cingles litorals es poden anomenar també _____.

c) Vaig fer punta al llapis amb la _____.

d) Si beus alcohol sense moderació, pots fer malbé el _____.

e) El vent va fer caure les partitures del _____.

f) La nuca es pot anomenar també _____ o _____.

g) L'amanida amb _____ és la meua predilecta.

h) Quan compro carn picada, acostumo a fer _____.

i) Els _____ moguts per fils s'anomenen també marionetes.

TEMA 4 / DICTADO

La educación romana

La educación de los niños romanos comenzaba a los siete años. Hasta esa edad permanecían bajo el cuidado de la madre o de niñeras entreteniéndose con juegos, algunos en uso hoy todavía, como aros, peonzas, dados, tabas, rayuela, etc.

El modelo elegido fue el griego, basado en escuelas en las que se enseñaba de forma sistemática y escalonada lectura, escritura, cálculo, comentario de textos y oratoria, filosofía y derecho.

El material escolar para escribir consistía en un rollo de papiro llamado “libri”, en el que se escribía con una caña afilada denominada “calamus” o con una pluma y tinta negra. Y también se usaban tablillas de cera en las que se escribía con un punzón llamado “stilus”. [120]

Pompeia i Herculà

El vint-i-quatre d'agost de l'any 79 dC la muntanya del Vesuvi va entrar en erupció, la qual cosa va provocar una catàstrofe per als habitants de Pompeia i Herculà, situades a la regió italiana de Campània, als peus del Vesuvi. Aquest és considerat un dels volcans més perillosos del món, i la zona on es troba és una de les més actives. El mateix Vesuvi ha sofert nombroses erupcions al llarg de la història; la més recent és del 1944.

No se sap amb certesa quanta gent va poder morir després que el cel es cobrís de negre per un núvol piroclàstic i el volcà comencés a escopir foc i a fer tremolar la terra. Fins al dia d'avui, s'han trobat restes de 1150 cossos dels habitants de Pompeia i 350 dels d'Herculà. Pompeia, però, renaix de les seues cendres i actualment la ciutat és reconstruïda en la seua pràctica totalitat. [154]

DECTADO

DECTAT

TEMA 4 / TRADUCCIÓN - TRADUCCIÓ

TRADUCCIÓ AL VALENCIÀ

El veinticuatro de agosto del año 79 dC la montaña del Vesubio entró en erupción, lo cual provocó una catástrofe para los habitantes de Pompeya y Herculano, situadas en la región italiana de Campania, a los pies del Vesubio. Este es considerado uno de los volcanes más peligrosos del mundo, y la zona donde se encuentra es una de las más activas. El mismo Vesubio ha sufrido numerosas erupciones a lo largo de la historia; la más reciente es del 1944.

TRADUCCIÓ AL CASTELLANO

L'educació dels xiquets romans començava als set anys. Fins a eixa edat romanien sota la cura de la mare o de mainaderes entretenint-se amb jocs, alguns en ús hui encara, com a cércols, trompes, daus, tabes, sambori, etc. El model triat va ser el grec, basat en escoles en les quals s'ensenyava de manera sistemàtica i escalonada, lectura, escriptura, càlcul, comentari de textos i oratòria, filosofia i dret.

4.1. EL VERBO (I): LA FORMA

Consulta las páginas **38** y **39** del dossier de teoría.

1. Subraya todos los verbos del siguiente texto.

Pero no todas las tentativas de someter árboles y plantas a nuestros diseños han producido tan amargos frutos. ¿Qué es este libro que sujetas entre tus manos, querido lector, más que una planta transformada por medio del ingenio humano en un objeto capaz de contener todo el conocimiento de nuestra especie? ¿Qué son las ruedas y los carruajes que ves desde tu ventana, más que árboles que nos conducen rodando hacia nuestro destino? ¿Qué son los barcos que cruzan los océanos y las velas que atrapan el viento que los impulsa, más que robles y lino que nos transportan hasta los más recónditos extremos de la esfera terrestre?

2. Rodea los morfemas (o desinencias) de los verbos subrayados en la actividad anterior e indica a qué conjugación pertenece cada verbo.

La **desinencia** de un verbo empieza en el mismo sitio que la desinencia del infinitivo (-ar, -er o -ir). Por ejemplo: *estuvo* → *est*ar → *est*uvo.

Ejemplo: *someter*er → 2ª / *han producido*ido → 3ª

3. Subratlla els verbs del fragment següent.

Són un sol verb les formes compostes (*han dit*) i les formes perifràstiques (*van dir*).

Feia més de tres anys que demanava als meus pares un gos. Ells sempre em deien que això només seria possible si ens mudàvem algun dia de casa, perquè esta era massa xicoteta per a tindre un gos. De sobte, sense canviar-nos de casa, somio que em regalen un gos i ho fan quan òbric els ulls. Això em va paréixer ja una gran casualitat, però que el gos del meu somni i el que m'havien regalat foren totalment idèntics havia esdevingut una coincidència increïble.

4. Encercla els morfemes (o desinències) dels verbs subratllats en l'activitat anterior i indica a quina conjugació pertany cada verb.

Exemple: feia → 2a

5. Escribe las formas no personales de los verbos propuestos.

	infinitivo	gerundio	participio
gustaría			
tenemos			
sufrió			
recibieron			
doy			

6. ¿Quines són les formes no personals del verb? Escriu dos exemples de cada una.

7. Indica la persona y el número de las formas verbales siguientes.

	persona	número
salías		
abrirán		
creo		
escuchad		
ha dibujado		

8. Subratlla els verbs conjugats del text i digues quin temps indiquen.

Marta està contenta. Este matí els pares li han dit que per al dia del seu aniversari, que és el dia 2 de febrer, li regalaran un gosset. Ella ja insistia des de l'any passat que li agradaria tindre'n un. Havia esperat amb tantes ganes este moment que avui ja vol anar a comprar una caseta que va vore al centre comercial. Però primer li hauran de buscar un nom, no?

passat	present	futur

9. Escribe los verbos siguientes en sus tres modos del presente.

	indicativo	subjuntivo	imperativo
	siempre...	espero que...	por favor, ...
tú / hablar			
tú / comer			
tú / venir			
vosotros / dar			
vosotras / decir			

10. ¿Quins són els tres modes del verb? Escriu dos exemples de cada.

4.2. LA SÍLABA / LA SÍL-LABA

Consulta las páginas **28** y **29** del dossier de teoría.

1. Separa en sílabas las siguientes palabras.

Ejemplo: mé|di|co

electroencefalografista

esternocleidomastoideo

otorrinolaringólogo

2. Separa en síl-labes les següents paraules.

carrossa

anticonstitucionalment

tetrabromofluoresceïna

tetraclorobenzoquinona

3. Completa el fragmento.

Según el número de sílabas, las palabras pueden ser:

- _____, si tienen una sola sílaba, como *miel* o *ver*;
- _____, si tienen dos sílabas, como *pen-sar* o *fies-ta*;
- _____, si tienen tres sílabas, como *a-ca-so* o *má-qui-na*,
- _____, si tienen más de tres sílabas, como *a-cue-duc-to*.

4. Clasifica las palabras siguientes según su número de sílabas.

etruscos, necrópolis, senado, rey, comicios, patricios,
monarquía, asamblea, plebe, Rómulo, triunvirato,
cristianismo, ediles, ballesta, magistrados, legión, mar

monosílabas	bisílabas	trisílabas	polisílabas

5. Encercla la síl·laba tònica de les paraules següents.

a-ju-da-ran

for-qui-lla

re-cord

ti-gre

ca-le-fac-tor

bas-quet

am-po-lla

si-tu-a-ci-ons

for-mi-ga

es-ca-la

ma-jo-ri-a

fa-bri-ques

6. Completa el fragment.

Segons la posició de la síl·laba tònica, les paraules es classifiquen en:

a) _____: *pa-ret*

b) _____: *ca-ra*

c) _____: *mú-si-ca*

7. Classifica les paraules de l'exercici 6 en el quadre.

agudes	planes	esdrúixoles

8. Cambia la sílaba tónica y explica si cambia también el significado de la palabra. Siempre que sea necesario, coloca la tilde.

Ejemplo: tiro → tiró: pasado del verbo “tirar”

- leones
- bebé
- ordenes
- anden
- sabía

9. Restituye al texto las 20 tildes que le faltan.

Desde las once de la noche del sabado hasta las doce del siguiente dia durmio trece horas de un tiron, sin despertar una sola vez, ni cambiar de postura. Mas como todo tiene su limite forzoso, a las doce se despabilo mi heroe, se sento en la cama, y se restrego los ojos. No vio nada: ¿que habia de ver? La habitacion estaba negra como el fondo de un tinero: no se oia ruido alguno fuera, ni el mas leve rumor: aquel cuarto tan silencioso y oscuro parecia una tumba. ¡Como! ¿Era posible que aun no hubiese amanecido? Sentado en la cama, inmovil, aplicando inutilmente la vista y el oido, estuvo sobre hora y media. Nada: ni por las rendijas entraba un solo rayo de luz, ni siquiera sonaba el vuelo de una mosca.

5

TEXTO / TEXT	La exposición / L'exposició	Texto
		Text
		Comprensión escrita
		Expressió escrita
VOCABULARI		
ORTOGRAFÍA / ORTOGRAFIA	Dictado / Dictat	
	Traducción / Traducció	
TEORÍA / TEORIA LINGÜÍSTICA	5.1. El verbo (II): los tiempos	
	5.2. Las palabras compuestas	
	5.3. La polisemia y la homonimia	

TEMA 5 / TEXTO

Siete cosas que hoy nos parecen muy modernas, pero que ya hacían los romanos

Nos consideramos herederos, al menos en parte, de los romanos. Fundaron muchas de nuestras ciudades, nuestra lengua procede del latín e incluso carreteras y autopistas se han construido sobre antiguas calzadas romanas. Aunque a veces también nos sentimos, por suerte, lejanos a muchos aspectos de su cultura, como la esclavitud, las guerras de conquista o las luchas de gladiadores.

He aquí algunas de las actividades y costumbres que pueden parecer más o menos modernas, pero que ya hacían, a su manera, los romanos de República e Imperio.

1. Pintar grafitis. Dejar mensajes en las paredes «debió ser bastante habitual en las grandes ciudades». La ciudad de Pompeya tenía entre 10.000 y 20.000 habitantes cuando quedó sepultada por la erupción del Vesubio en el año 79, y se conservan más de 11.000 grafitis en sus muros. ¿Y qué escribían los romanos? Pues se trata de textos muy cortos y mensajes muy directos. Aparte de los «Satura estuvo aquí» y similares, hay mensajes de carácter amoroso, anuncios de vendedores de puestos y comercios, y eslóganes electorales. Otro grupo importante es el de la reproducción de versos conocidos, sobre todo de la *Eneida*. También había algo de Tripadvisor clásico («Pagarás por tus trucos, posadero. Nos vendes agua y te quedas el buen vino para ti»).

2. Difundir noticias falsas. Algunas de estas pintadas en las paredes eran comparables a los bulos que vemos en los comentarios de Instagram. Por ejemplo, uno de estos grafitis aseguraba que «el gremio de los ladrones y de las prostitutas» apoyaba a un candidato a las elecciones locales. Quizás, como en los bulos actuales, no se lo creyera mucha gente, pero queda claro que la difamación (y la burla) no es un arma política solo de nuestra historia reciente.

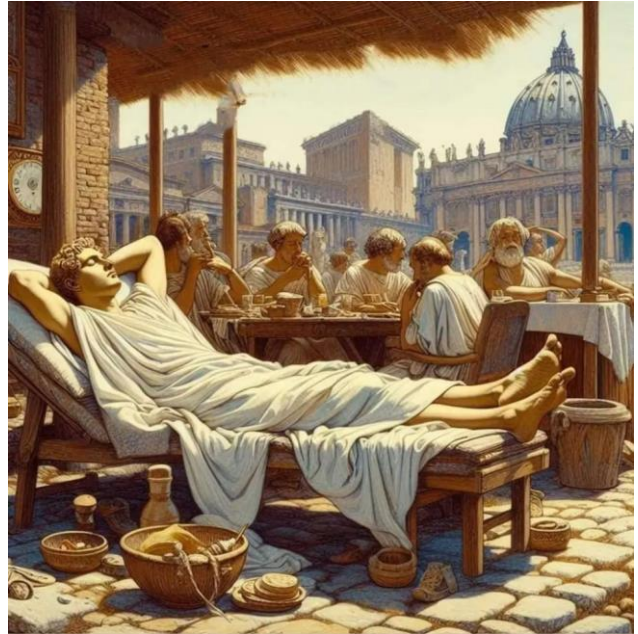
3. Organizar campañas electorales. Hemos mencionado que había elecciones: los romanos podían dedicarse a la carrera política y judicial, con cargos sometidos a elecciones. Sobre todo, durante la República, aunque durante el Imperio también hubo votaciones anuales de cargos locales. Eso sí, no había sueldo, por lo que solo podían dedicarse a esta carrera los privilegiados. También se celebraba algo parecido a los mítines: las *contiones*, que se organizaban antes de las asambleas y en las que los candidatos intentaban atraer el voto de los ciudadanos con discursos y debates.

4. Admirar a deportistas famosos. Los gladiadores y, sobre todo, los aurigas eran admirados por los aficionados a los juegos y a las carreras. El Circo Máximo, donde se celebraban las carreras de cuadrigas, podía acoger a unos 250.000 espectadores, en una ciudad de un millón de habitantes en el siglo I. Podemos poner como ejemplo a Cayo Apuleyo Diocles, auriga lusitano cuya carrera deportiva quedó recogida en una lápida levantada por sus admiradores y que se retiró habiendo acumulado una fortuna que, según algunos cálculos, le convertiría en el deportista mejor pagado de la historia, incluso por encima de Ronaldo y Messi.

5. Quejarse del casero. Los edificios de apartamentos (*insulae* o islas) eran muy habituales en Roma, pues suponían «oportunidades de inversión atractivas para sus propietarios». En ellos, las viviendas menos cómodas y espaciosas estaban en los pisos de arriba, sin espacio para cocinar o lavar. Y, lo que es peor, con una huida muy difícil en caso de incendio, que eran frecuentes.

6. Comprar comida callejera. Los romanos acomodados podían cocinar y comer en casa; el resto lo tenía más difícil: en caso de querer algo que no fuera el equivalente a un bocadillo, había que visitar bares y tabernas. Además de sentarse en estos establecimientos, en ciudades como Pompeya y Herculano aún quedan en pie termopolios, establecimientos donde uno podía comprar comida preparada para llevar. Tenían un mostrador con agujeros en los que se colocaban los recipientes de barro con comida fría o caliente. A mediodía era habitual comer poco, rápido y por la calle si, por ejemplo, uno no tenía tiempo para regresar a casa. La comida importante era la cena (a las cinco o seis de la tarde, o a las siete si se trataba de un banquete). Quien podía, por cierto, se echaba un *meridiatum*, es decir, una siesta.

7. Leer el periódico. Uno de los pequeños placeres de la vida moderna es salir a dar un paseo y leer el diario en un lugar tranquilo. Hasta el siglo XVIII no hubo diarios, pero los romanos tenían algo parecido a su disposición. Podían acercarse al foro, donde cada día se colgaba una copia del *Acta diurna populi romani* (los hechos diarios del pueblo de Roma). En ella, que algunos mandaban copiar a mano para enviar y distribuir por todas las provincias, había propuestas de leyes, fragmentos de discursos y resúmenes de lo ocurrido en el senado. La decisión de colgar este diario fue de Julio César. No lo hizo para acercar las decisiones políticas al pueblo. Al cabo de unos años, el *Acta* empezó a incluir información al margen de la política, como funerales y divorcios, además de hechos curiosos, por ejemplo, una historia que hoy en día sigue publicándose de vez en cuando, aunque con otros protagonistas, claro: un perro se negó a abandonar el cadáver de su amo, llegando a intentar rescatarlo cuando lo arrojaron al Tíber.

1. Según el texto, ¿qué tres cosas positivas hemos heredado de los romanos?

2. ¿Crees que actualmente nos sentimos “lejanos” de la esclavitud, las guerras de conquista o las luchas de gladiadores? ¿Por qué?

3. Relaciona el título de cada epígrafe con el hecho que describe:

- a) Pintar grafitis
- b) Difundir noticias falsas
- c) Organizar campañas electorales
- d) Admirar a deportistas famosos
- e) Quejarse del casero
- f) Comprar comida callejera
- g) Leer el periódico

- ___ Abundaban porque eran oportunidades de inversión.
- ___ Se hacía de prisa, aunque luego a veces se echaban la siesta.
- ___ Se encontraba en el foro, pero también se hacían copias.
- ___ Podían obtener grandes fortunas y la admiración.
- ___ Muchos se conservaron bajo la lava de Pompeya.
- ___ Servían de difamación para atacar al rival político.
- ___ Solo se podían dedicar los privilegiados, porque no se cobraba.

4. Escribe la palabra del texto que corresponde a cada definición.

- a) Persona que en los juegos del circo romano luchaba con otra o con fieras. _____
- b) Persona que gobernaba los caballos de los carros en las carreras de circo de la antigua Roma. _____
- c) Carro tirado por cuatro caballos usado en las carreras de circo. _____
- d) En la antigua Roma, plaza donde se trataban los negocios públicos y se celebraban los juicios. _____
- e) Establecimientos de la antigua Roma donde se podía comprar comida preparada para llevar. _____

5. Escribe la traducción de los siguientes términos latinos.

- a) *contiones*
- b) *insulae*
- c) *meridiatum*
- d) *Acta diurna populi romani*

TEMA 5 / TEXT

Totes les vies duen a Roma

A mesura que Roma anava conquerint nous territoris, els seus enginyers i soldats construïen una xarxa viària que va acabar unint totes les províncies de l'Imperi. L'objectiu primer va ser facilitar el trasllat de tropes en cas de guerres o sublevacions. Més endavant, un cop sotmès el territori, les vies van adquirir més un valor comercial i administratiu que no militar.

La construcció d'una via romana era una obra d'enginyeria en què participava molta gent. Era imprescindible la presència d'agrimensors amb la seva *groma*, un aparell que servia per calcular angles, distàncies i desnivells. Els acompanyava un centurió, que dirigia els soldats i la massa de treballadors forçats, generalment esclaus que construïen la via. Primer, calia que anivellessin el sòl, cosa que podia comportar un important moviment de terres o rompuda dels boscos. En segon lloc, amb el sòl ben anivellat, es col·locava una capa de cimentació de pedres sobre la qual es posava una capa de còdols petits, i a sobre, una nova capa amb grava.

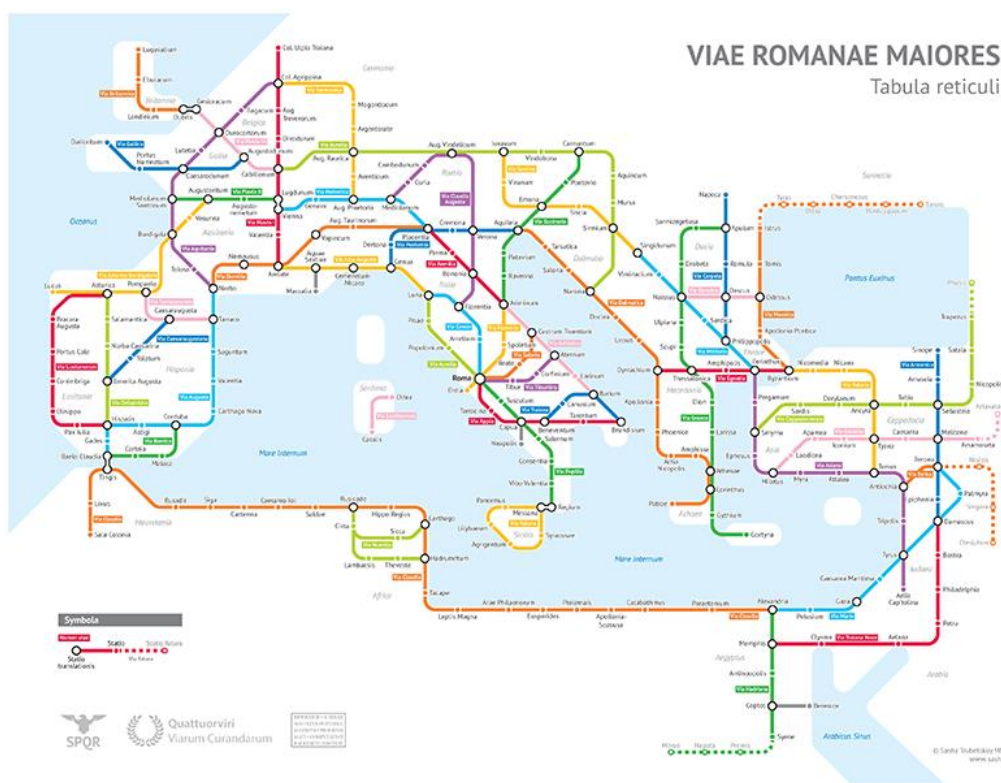
Calia deixar ben premsada cada una d'aquestes capes, tant amb macetes manuals com amb grans cilindres de pedra, que eren arrossegats per diverses persones. Finalment, es col·locava l'empedrat, la *summa crusta*, una feina que es reservava a picapedrers especialitzats. A cada costat de la via, a més, hi havia un seguit de pedres de contenció que, quan hi havia desnivells, podien ser murs o parets.

L'amplada podia ser molt variada: dels 2,40 m als 12 m. El traçat de les vies era projectat perquè s'adequés al terreny i per aconseguir l'itinerari més curt. Per això seguien una línia recta sempre que es podia, utilitzant ponts per travessar barrancs o rius i estructures de fusta per salvar aiguamolls. Els ponts es construïen procurant estalviar material i per això solien tenir forma de falca, el mínim possible d'arcs i obertures addicionals.

Al costat de les vies es situava cada mil passos (1.481,5 m) un mil·liari, una pedra cilíndrica que indicava la distància d'aquell punt respecte al principi o al final de la via i el nom de l'autoritat que l'hagués construïda o restaurada. El punt de partida de les calçades imperials era un mil·liari cobert d'or aixecat al fòrum de Roma. Al llarg de les vies que sortien de les poblacions es posaven les tombes, ja que era prohibit enterrar els morts dins els nuclis habitats.

Les vies no eren gaire segures, sinó que els viatgers eren sovint assaltats per bandits i, per tant, els caminants o els que anaven amb carro s'ajuntaven en grups, de vegades amb escorta armada. A causa dels perills i de la poca capacitat de càrrega i la lentitud dels vehicles terrestres (60 km/dia), els viatges i el comerç a llarga distància es feia sempre que era possible per mar o per riu.

La principal via romana a Hispània era la via Heraclea, que unia Gades, l'actual Cadis, amb Roma. La part que passava per la península, des dels Pirineus fins a Cadis, prenia el nom de via Augusta, ja que es va acabar de construir en època d'August. Tenia un recorregut total aproximat de 1.500 quilòmetres des dels Pirineus fins a Cadis i travessa la Comunitat Valenciana al llarg d'uns 425 km.

S'han conservat molts trams de vies fins a l'actualitat. L'encert en la planificació de les calçades romanes és confirmat pel fet que moltes vies de comunicació modernes (carreteres, ferrocarrils, autopistes) coincideixen amb el seu traçat.

1. Ordena els quatre passos que seguien els romans per a construir els camins.

- ___ Instal·lació de pedres o murs de contenció a cada costat.
- ___ Col·locació de capes de pedra, còdols i grava.
- ___ Anivellament del paviment.
- ___ Col·locació de l'empedrat.

2. Digues si les afirmacions següents són verdaderes (V) o falses (F).

- a) ___ La xarxa viària romana es va idear amb finalitats comercials.
- b) ___ Els treballadors que construïen les vies romanes eren esclaus.
- c) ___ La capa superior de la via estava formada per grava.
- d) ___ Els romans construïen ponts per a travessar barrancs o rius.
- e) ___ Les vies romanes eren molt segures gràcies als escortes.
- f) ___ La via Augusta és el tram hispànic de la via Heraclea.

3. Definix els següents termes llatins.

a) *groma*

b) *summa crusta*

4. Explica el significat que tenen els números següents en el text.

Exemple: 425 → Quilòmetres que té la via Augusta al llarg de la Comunitat Valenciana.

a) 12

b) 1.481,5

c) 1.500

d) 60

5. ¿Quin era el punt de partida de totes les calçades romanes? ¿Per què es diu que “totes les vies duen a Roma”?

TEMA 5 / COMPRENSIÓN ESCRITA

El discóbolo

El discóbolo es una de las esculturas más famosas y representativas de la Antigüedad por su originalidad y belleza; seguro que lo has visto alguna vez en fotografías o quizá hayas podido contemplarlo en el Museo Nacional Romano, en Italia.

En la Grecia antigua, uno de los deportes más aclamados e importantes que se practicaban era el lanzamiento de disco. A los atletas de esta especialidad deportiva se les llamaba «discóbolos». Discóbolo, por tanto, significa 'lanzador de disco'.

El discóbolo es obra de Mirón de Eleuterias, un escultor griego que vivió en el siglo V antes del nacimiento de Cristo. Fue famoso en vida por su talento y admirado sobre todo por sus esculturas de atletas. Mirón esculpió *El discóbolo* en el año 450 a. C. y lo hizo en bronce. Sí, has leído bien: en bronce. Fíjate en la fotografía... Hay algo que no encaja ¿verdad? El famoso *Discóbolo* no parece hecho en bronce, sino en piedra... ¡Esto tiene una explicación! *El discóbolo* fue realizado en bronce, que como sabes es una aleación de metales. Mirón era un auténtico experto en manejar este material.

Siglos más tarde, los romanos, que eran grandes admiradores de la cultura griega, hicieron copias de muchas de sus obras más importantes, entre ellas varias réplicas de *El discóbolo*. Esta que ves se conoce como *Discóbolo Lancellotti* y está considerada la más exacta a la original. Se hizo en el siglo II d. C. y fue realizada en piedra, concretamente en mármol. ¿Pero, entonces, dónde está la auténtica? Un buen día desapareció y nunca más se supo. Si no fuera por las copias romanas, jamás habríamos conocido muchas de

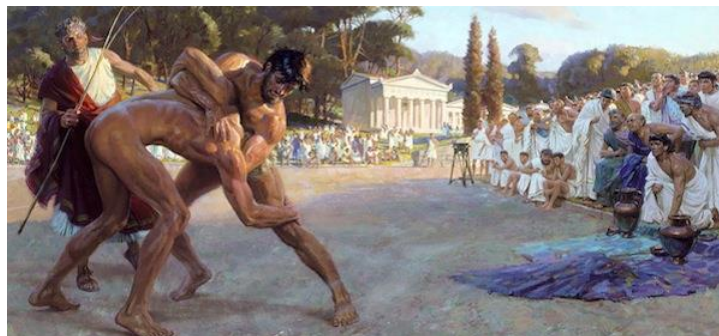

las increíbles esculturas que se hicieron en la Grecia clásica. No se conoce la identidad del hombre que esculpió Mirón, pero posiblemente fuera uno de los grandes deportistas olímpicos de su época.

El lanzamiento de disco consistía, al igual que en la actualidad, en que varios competidores lanzaban un disco tratando de alcanzar la mayor distancia posible. Los discos pesaban entre uno y cinco kilos. Para ser el mejor había que estar muy en forma y tener muchos años de entrenamiento a las espaldas. Los lanzadores tenían que girar su cuerpo, echar el brazo hacia atrás y coger impulso para que el disco saliera disparado con la mayor fuerza de la que eran capaces.

Mirón no representa al lanzador de pie sujetando el disco, ni sentado esperando su turno, ni recibiendo una corona de vencedor. Eligió justo el momento en que el deportista se dobla y está a punto de lanzar el disco usando su máxima potencia. Si te das cuenta, es como si fuera una fotografía de ese momento exacto. Todo su cuerpo se tensa, se marca su musculatura y se aprecian las venas a través de la piel.

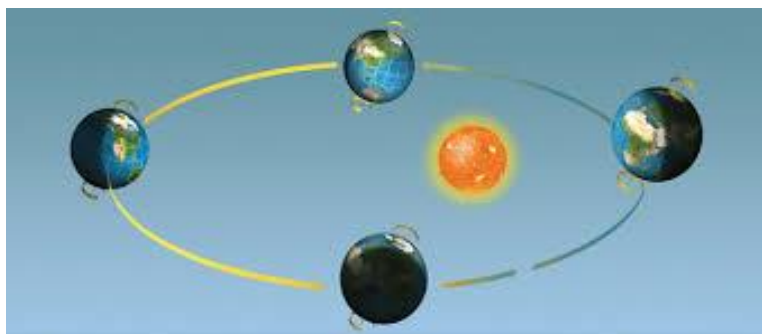
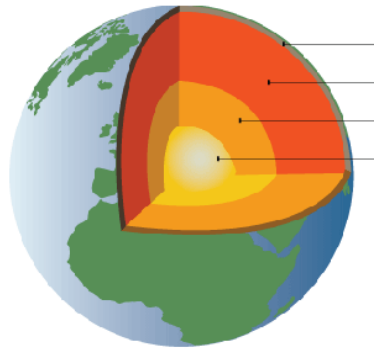
El artista quiso plasmar el esfuerzo físico y el movimiento. Esto fue muy novedoso porque, hasta ese momento, las esculturas griegas eran como bloques, muy rígidas y concebidas para ser vistas desde el punto de vista frontal.

Los atletas competían totalmente desnudos y untados en aceite de oliva, por eso se representan así. Esto venía muy bien a los artistas griegos, quienes consideraban al hombre centro de todas las cosas y el ser más perfecto jamás creado. Representando el cuerpo humano sin ninguna prenda que le cubriera, podían mostrar todos sus conocimientos de anatomía y la idea que tenían de lo que debía ser un cuerpo proporcionado y bello.

TEMA 5 / EXPRESSIÓ ESCRITA

Redacta un **text expositiu** entre **100 i 150 paraules** en què expliques de forma objectiva les tres imatges de baix (un paràgraf per imatge). Recorda presentar correctament la redacció i revisar-la abans de lliurar-la.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

adequació	coherència	cohesió	correcció	originalitat
-----------	------------	---------	-----------	--------------

TEMA 5 / VOCABULARI

1. Arbre que produïx pomes.
  2. Instrument de vent format per un teclat, pedals i tubs que s'usa en les esglésies.
  3. Part de terra envoltada d'aigua per tots els costats, més menuda que un continent.
  4. Persona que no es troba bé, que no gaudix de salut.
  5. Peça de roba per a torcar-se després de llavar-se o banyar-se.
  6. Rèptil sense potes que té el cos molt llarg, cilíndric i recobert d'escates.
-
1. Disciplina esportiva que consistix en executar moviments corporals precisos.
  2. Peça de roba interior de dona per a aguantar els pits.
  3. Prominència que forma el cartílag tiroide de la laringe en la part anterior del coll.
  4. Arbre caducifoli d'escorça grisa i branques caigudes que viuen vora els rius.
  5. Fils que s'encreuen i formen una bola; conjunt de fets complicats.
  6. Insecte molt menut i saltador que xupla la sang dels animals.
-
1. Conjunt de cabells llargs separats en tres parts que s'entretixen.
  2. Fruit en forma de pera de pell morada i polpa roja i granulosa.
  3. En bàsquet, acció d'introduir la pilota amb força dins de la cistella.
  4. Planta mediterrània molt aromàtica amb flors menudes de color blanquinós o rosat.
  5. Instrument musical metàl·lic que es fa sonar colpejant una llengüeta a la boca.
  6. Peça de vestir que servix per a cobrir-se el cap.
-
1. Òrgan situat a l'esquerra de l'estómac que regula els glòbuls rojos.
  2. Banc on s'assenten l'entrenador i els jugadors suplents.
  3. Tros molt menut de pa que es desprén al partir-lo.
  4. Mamífer semblant al gat amb orelles acabades en punta i el pelatge amb taques.
  5. Dispositiu que tenen els vehicles per a fer que no es noten tant les sotragades.
  6. Acció de fer fora algú del pis que té llogat o hipotecat.
-
1. Instrument de dibuix en forma de triangle rectangle.
  2. Ferramenta per a fer forats per mitjà d'una broca.
  3. Alteració del sentit de l'equilibri caracteritzada per la sensació que el cap pega voltes.
  4. Cama que s'encreua amb la d'un altre per a fer-li perdre l'equilibri o fer-lo caure.
  5. Acció de batre una mà contra l'altra en senyal d'aprovació, d'entusiasme.
  6. Pedra preciosa de color verd brillant.
-
1. Roba i complements que es vestixen per Carnaval.
  2. Part d'una planta de la qual surten les branques i les fulles.
  3. Cada un dels pilars de pedra separats per un espai que hi ha damunt de les muralles.
  4. Plat gran i pla per a servir el menjar o per a portar els plats i altres objectes a la taula.
  5. Marca de brutícia que queda al voltant de la boca després de menjar.
  6. Creu posada sobre un pedestal de pedra prop de l'entrada d'algunes poblacions.

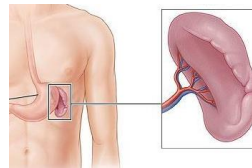
1. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) Va eixugar-se el cos amb una _____ taronja.
- b) La _____ és una disciplina esportiva molt tècnica.
- c) Son pare li va fer una _____ amb els cabells.
- d) El jugador d'handbol va seure a la _____.
- e) Portava un collar de _____ d'un verd molt pur.
- f) El vent vinclava les _____ de les plantes.
- g) A l'entrada del poble hi ha una creu de terme o _____.
- h) L'arbre que produeix pomes és la _____.
- i) Les cordes vocals estan allotjades a l'_____.

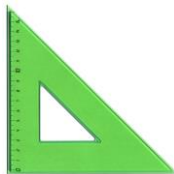
2. Subratlla la paraula correcta de cada sèrie.

embolic lio	esmeralda maragda	molles migues	gimnàsia gimnàstica	puça pulga
amortidor amortiguador	trepant taladro	sombrero capell	almena merlet	baço melsa

3. Escriu el nom que correspon a cada imatge.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Traduïx estes oracions al valencià.

- a) Estaba enfermo del bazo.
- b) His head was covered by a hat.
- c) La serpiente mordió al lince.
- d) The British Isles are in the Atlantic Ocean.
- e) Hizo un agujero en la pared con el taladro.
- f) Me he comprado una regla y una escuadra para dibujar.
- g) Tocaba el órgano en la catedral.
- h) Me gusta el disfraz de pulga.
- i) He didn't go to class because he was ill.
- j) Sirvió los higos en una bandeja de plata.

5. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) L'arquer es va amagar darrere dels _____ de la muralla.
- b) Li van fer la _____ o _____ al pati i va caure de tos.
- c) El _____ de llogaters sense recursos provocà una onada de solidaritat entre els veïns.
- d) Els _____ del cotxe no estaven preparats per a un camí tan trencat.
- e) La jugadora de bàsquet va fer una _____ espectacular i va provocar els _____ del públic.
- f) Es va netejar les _____ de la boca amb el tovalló.
- g) El _____ o _____ és una herba aromàtica bona per a la gola.
- h) Portava uns _____ amb una talla de copa B.
- i) Tocava la _____ assegut sota les branques d'un _____.

TEMA 5 / DICTADO

Sòcrates

Sòcrates fue el verdadero iniciador de la filosofía porque le dio su objetivo primordial de ser la ciencia que busca en el interior del ser humano. Describió el alma como aquello en virtud de lo cual se nos califica de sabios o de locos, buenos o malos, una combinación de inteligencia y carácter. Tuvo gran influencia en el pensamiento occidental, a través de la obra de su discípulo Platón.

Creía que todo vicio es el resultado de la ignorancia y que ninguna persona desea el mal; a su vez, la virtud es conocimiento y aquellos que conocen el bien, actuarán de manera justa. En este sentido influyó en su discípulo Platón y, a través de él, en Aristóteles. [121]

Els aqüeductes

Les cases romanes no tenien aigua corrent, excepte les domus, però cada illa de cases solia disposar d'una font pública. A més, en qualsevol ciutat s'havien construït diverses termes i s'havien de regar els jardins públics i privats. Per tant, una ciutat romana necessitava un subministrament d'aigua molt abundant, regular i segur, que no garantien els sistemes tradicionals com els pous, les cisternes o les fonts naturals.

L'aigua era desviada dels rius o de les fonts de les muntanyes a una canalització consistent en una galeria coberta amb el fons impermeabilitzat amb morter. L'aqüeducte baixava en pendent suau i progressiu, tot superant els obstacles naturals (muntanyes o valls) amb perforacions a la roca o amb grans construccions en fileres d'arcs sobreposades. [123]

TEMA 5 / TRADUCCIÓN - TRADUCCIÓ

TRADUCCIÓ AL VALENCIÀ

Los griegos eran politeístas, es decir, creían en la existencia de muchos dioses y cada una de las polis tenía su propia divinidad protectora, a la cual rendía culto. Estos dioses tenían aspecto humano y, aunque eran inmortales, comían, se amaban, luchaban entre ellos y tenían virtudes, pasiones y vicios como los mismos humanos. Además, simbolizaban aspectos de la vida.

TRADUCCIÓN AL CASTELLANO

Un sisme d'intensitat 5,3 va commoure Atenes l'estiu de 2019. El terratrémol, que va durar 15 segons, va causar talls de llum i moments de nerviosisme i tensió. Enmig de tot, el Partenó es va mantindre intacte en el cim de l'Acròpoli després del moviment tel·lúric, un simple recordatori dels nombrosos episodis devastadors als quals s'ha hagut de sobreposar al llarg dels seus més de 2.500 anys d'existència.

5.1. EL VERBO (II): LOS TIEMPOS

Consulta las páginas 44, 45 y 46 del dossier de teoría.

1. PRETÉRITO O PASADO

Mientras **iba** hacia el instituto, me **llamó** mi madre porque me **había dejado** el bocadillo en casa.

1. Se deja el bocadillo. **PRETÉRITO PLUSCUAMPERFECTO**
2. Va hacia el instituto (transcurso, hecho que dura). **PRETÉRITO IMPERFECTO**
3. Llama su madre (hecho puntual). **PRETÉRITO PERFECTO SIMPLE**

2. PRESENTE

Ahora **entiendo** lo que la profesora **ha explicado** antes.

1. Primero la profesora explica. **PRETÉRITO PERFECTO COMPUESTO**
2. Después el sujeto entiende la explicación. **PRESENTE**

3. FUTURO

Cuando **llegaré** a casa, la batería del móvil se me **habrá agotado**.

1. Primero se agota la batería del móvil. **FUTURO COMPUESTO**
2. Después el sujeto llega a casa. **FUTURO SIMPLE**

Me **iría** de viaje, pero antes **habría ahorrado** un poco.

1. Primero el sujeto proyecta ahorrar. **CONDICIONAL COMPUESTO**
2. Después proyecta ir de viaje. **CONDICIONAL SIMPLE**

PRETÉRITO (O PASADO)	PLUSCUAMPERFECTO Pasado del pasado.		Ayer a las 7:00 ya me había levantado .
	IMPERFECTO Pasado en transcurso.		Durante el desayuno, miraba el móvil.
	PERFECTO SIMPLE Pasado puntual.		A las 7:50, llegué al instituto.
	PERFECTO COMPUESTO Pasado anterior al presente.		Hoy he llegado al instituto a las 7:55.
PRESENTE			Ahora escucho a la profesora.
FUTURO	FUTURO COMPUESTO Pasado anterior al futuro.		A las 11:10 habrá sonado el timbre.
	FUTURO SIMPLE Tiempo posterior al presente.		A las 13:55 terminarán las clases.
CONDICIONAL	Futuro hipotético, incierto.	C.C. C.S.	A las 11:10 habría sonado el timbre. A las 13:55 terminarían las clases.

PECULIARITATS EN VALENCIÀ

---

1. Dos perfets

El “pretérito perfecto simple” té dos formes en valencià:

a) El **PERFET SIMPLE**: *menjà, sentí, pujaren...*

b) El **PERFET PERIFRÀSTIC**: *va menjar, vaig sentir, van pujar...*

No són dos temps, sinó dos formes d'un únic temps verbal.

2. Nomenclatura

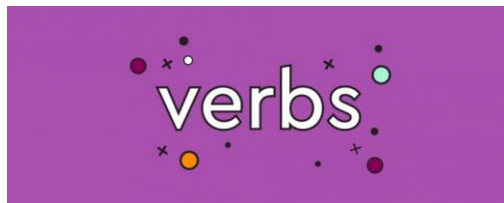
El “pretérito perfecto compuesto” es diu “**PERFET**” a seques (*ha dit*).

3. Ortografia

a) *pretérito* – pretèrit / *pasado* – passat

b) *perfecto* – perfet / *imperfecto* – imperfet

c) *pluscuamperfecto* – plusquamperfet

1. Subraya los verbos conjugados de este texto e indica si tienen una forma simple (FS) o una forma compuesta (FC).

Alberto tenía el corcho de la pared lleno de fotos de Carol. Y yo continuaba con el mismo desorden en mi cuarto, aunque cada vez permanecía más tiempo tumbado en la cama. ¿Qué me pasaba? Los tiempos cambian. Lo sé. La vida cambia. Pero ¡qué bajo habíamos caído! Todo había cambiado irremediablemente.

2. Subraya los verbos conjugados del fragmento e indica al lado si expresan un tiempo presente (PRE), pasado (PAS) o futuro (FUT).

Nos consideramos herederos en parte de los romanos. Ellos nos legaron su lengua y construyeron calzadas que ahora son nuestras carreteras y autopistas. Por ello, les estaremos eternamente agradecidos.

3. Conjuga los verbos siguientes en presente de indicativo.

castellano		valencià	
seguir	coger	abraçar	pujar

4. Subratlla els verbs en futur i encercla els verbs en condicional.

Avui és el meu aniversari, però en veritat el celebraré demà. A migdia dinaré amb la família. Em pensava que també vindria ma cosina al dinar, però al final no podrà vindre. Per a la vesprada, em van dir els amics que vindrien a buscar-me a casa i que eixiríem a sopar per ahí. Tinc ganes que siga demà. Ens ho passarem de categoria.

5. Conjuga los verbos siguientes en futuro y condicional simple.

bajar [CAST]		baixar [VAL]	
futuro	condicional	futur	condicional

6. Subratlla els verbs conjugats en passat i indica al costat si estan en passat simple (PS), en passat perifràstic (PP) o en imperfet (IM).

passat simple = **perfet simple** / passat perifràstic = **perfet perifràstic**

Anit, mentres sopàvem, vam sentir un esclafit que venia del carrer. La mare, que ja duia el pijama, sortí al balcó, però no va notar res estrany. Ens digué que a l'endemà avisaria la policia, però no va caler. Avui ja sabem què va passar, així que soparem tranquils. Pareix que un veí que circulava pel carrer de darrere va rebentar una roda.

7. Conjuga los verbos siguientes en el pretérito indicado.

buscar [CAST]		buscar [VAL]	
imperfecto	perfecto simple	imperfet	passat simple

8. Indica en qué tiempo están conjugados los verbos siguientes.

castellano		valencià	
tengo	presente	va dir	perfet perifràstic
dibujabais		conduïm	
intentarás		dibuixà	
iríamos		al·lucinaran	
estudiaron		produïa	
salgo		vam xalar	

9. Subratlla els verbs conjugats en forma composta i classifica'ls.

Anit arribí per fi a casa; havia estat tres dies fora per qüestions de faena. Per mi, hauria tornat més prompte, però bé. Ara mateix contesto a un missatge de Júlia, que fa un poc m'ha convidat a sopar per a esta nit. Quan ens trobarem al restaurant, jo ja hauré comprat el ram de roses.

plusquamperfet	perfet	futur compost	condicional compost

10. Conjuga totes les formes del verb “pujar”.

FORMES PERSONALS						
INDICATIU	passat (o pretèrit)		present	futur		
	FORMES SIMPLS					
	PERFET SIMPLE	IMPERFET	PRESENT	FUTUR	CONDICIONAL	
	FORMES COMPOSTES					
	PLUSQUAMPERFET		PERFET	FUTUR COMPOST	CONDICIONAL COMPOST	
	IMPERATIU	present				
FORMES NO PERSONALS						
INFINITIU		GERUNDI	PARTICIPI			

11. Conjuga todas las formas del verbo “viajar”.

FORMAS PERSONALES					
INDICATIVO	pasado (o pretérito)	presente	futuro		
	FORMAS SIMPLES				
	PRETÉRITO PERFECTO SIMPLE	PRETÉRITO IMPERFECTO	PRESENTE	FUTURO	CONDICIONAL
	FORMAS COMPUESTAS				
	PRETÉRITO PLUSCUAMPERFECTO	PRETÉRITO PERFECTO COMPUESTO	FUTURO PERFECTO	CONDICIONAL PERFECTO	
	IMPERATIVO	presente			
FORMAS NO PERSONALES					
INFINITIVO	GERUNDIO	PARTICIPIO			

5.2. LAS PALABRAS COMPUESTAS

Consulta la página 50 del dossier de teoría.

1. Forma palabras compuestas uniendo los lexemas A con los B.

A: para / medio / rompe / gira / limpia / guarda / rasca / centro / pica

B: rayos / piedra / cielo / cabezas / sol / día / parabrisas / bosque / campista

pararrayos		

2. Clasifica las siguientes palabras en la tabla.

árboles, comprarán, reiniciación, inestable, igualdad,
lavavajillas, alumnas, ciencia-ficción, coche, otoñal

primitivas	derivadas	compuestas

3. Escribe las palabras simples que forman las siguientes palabras compuestas:

boquiabierto		malhechor	
bienaventurado		guardarropa	
coliflor		lavacoche	
enhorabuena		cumpleaños	
baloncesto		contraorden	

4. Completa las oraciones siguientes con la palabra compuesta adecuada:

- a) Romina cumplirá (veinte+ siete) _____ años el viernes próximo.
- b) Las olas golpearon sobre el (romper+ olas) _____.
- c) Con la llegada de las vacaciones de verano, un (sin+fin) _____ de turistas ocupó las playas y principales centros turísticos.
- d) Mi perro es (rabo+ corto) _____.

5. Relaciona els mots per trobar paraules compostes a partir de les dues columnes:

trenca	bosc	_____
renta	brisa	_____
para	carril	_____
obre	llaunes	_____
guarda	mans	_____
ferro	nous	_____
eixuga	plats	_____

6. Formeu paraules compostes a partir dels dos elements i escriu guionet si fa falta.

ziga + zaga		Vila + seca	
gira + sol		Venta + focs	
nord - est		busca + raons	
cor + agre		cel + obert	
boca + moll		penja + robes	

7. Forma tres paraules compostes amb cadascun dels mots proposats.

Exemple: cara (*n.*) → caraample, cara-xuplat, caraalegre

trencar (*v.*)

parar (*v.*)

ferro (*n.*)

centre (*n.*)

contra (*prep.*)

8. Busca la paraula composta que es correspon a la definició.

a) Aparell que serveix per protegir-se dels llamps.

b) Aparell que ens permet obrir una llauna de conserves.

c) Màquina que deixa les carreteres lliures de neu per circular a l'hivern.

d) Joc que consisteix en encaixar peces per fer un dibuix o objecte.

e) Lloc on podem deixar la roba.

5.3. LA POLISEMIA Y LA HOMONIMIA

Consulta la página 51 del dossier de teoría.

1. ¿Qué es una palabra polisémica? Posa'n un exemple.

2. Escribe la palabra polisémica que se corresponde con cada par de acepciones.

- _____ : pieza de pan / mostrador de bar
- _____ : aderezo para comidas / baile caribeño
- _____ : fruta exótica / agarradero de una sartén
- _____ : herramienta / conjunto de montañas
- _____ : naipe con el uno / persona que destaca
- _____ : ciudad importante / cantidad de dinero
- _____ : atleta / pasillo largo
- _____ : prueba deportiva / estudios superiores
- _____ : sentido corporal / panorámica
- _____ : juguete / articulación de la mano
- _____ : objeto para pescar / cerveza de barril
- _____ : satélite / vitrina de un escaparate

3. Escribe dos oraciones por cada palabra polisémica de modo que en cada una tenga un significado distinto. Después, explícalo.

listo	Es un chico muy listo . (sagaz)
	La comida ya está lista . (preparada)
planta	
valor	
falda	
raíz	

4. **Subratlla les paraules homònimes de les oracions següents.**

- Hi han pots en els quals pots ficar moltes coses.
- En el seu cap no hi havia cap mala intenció.
- Obri la porta del rebost i porta'm un paquet de macarrons.

5. **En l'oració següent, la paraula "rap" ¿és polisèmica o en realitat són dos paraules homònimes? Justifica la resposta.**

M'agrada més el rap de menjar que la música rap.

TEXTO / TEXT	La entrevista / L'entrevista	Texto
		Text
		Comprensió escrita
		Expresión escrita
VOCABULARI		
ORTOGRAFÍA / ORTOGRAFIA	Dictado / Dictat	
	Traducción / Traducció	
TEORÍA / TEORIA LINGÜÍSTICA	6.1. El adverbio	
	6.2. La preposición y la conjunción	
	6.3. El estatus jurídico de las lenguas de España	

TEMA 6 / TEXTO

«Promover la bondad es hoy en día la actitud más punk y rebelde que existe»

El actor malagueño **Dani Rovira** vuelve a los cines con el primer largometraje que rodó mientras se recuperaba del cáncer. En 'Mediterráneo', encarna al socorrista Gerard Canals, que en 2015 viajó a la isla griega de Lesbos junto a Óscar Camps, para iniciar una labor humanitaria que aún hoy sigue en marcha: el rescate de los que se lanzan al mar huyendo de guerras y hambre

Siempre ha sido una persona comprometida. ¿Se imagina viajando al otro extremo del Mediterráneo para trabajar junto a Óscar Camps y su equipo?

Lo cierto es que Óscar trata de convencerme para que los acompañe en alguna misión. ¿Que si me veo capaz? Creo que sí. Seguramente sería una experiencia muy conmovedora, aunque me impone cierto respeto la posibilidad de ser un estorbo en lugar de una ayuda. Soy un rostro conocido, y el valor que puedo aportar a las causas solidarias es usar esa fama para ejercer de altavoz. Es lo que hicimos Clara Lago y yo cuando viajamos con Save The Children a Bangladesh para dar a conocer el drama de los niños y niñas rohingya.

¿Siente que las figuras públicas como usted tienen la responsabilidad de ser solidarias?

No. Nadie está obligado a nada por el mero hecho de tener millones de seguidores en Instagram. En mi caso, el trabajo que hago con Clara a través de la fundación Ochotumbao tiene mucho de romántico. La vida nos ha tratado tan bien que creemos que debemos devolver algo. Soy una persona

educada a partir de ciertos valores, empática y con una manera muy concreta de entender el mundo. Creo que es importante tratar de transmitir bondad. “Bondad” es una palabra algo cursi pero significa algo muy serio. Vivimos en un mundo tan envuelto de ruido, y tan capaz de caer en la más absoluta bajeza, que promover la bondad es la actitud más punk y rebelde que existe.

Del drama de los refugiados ya no se habla tanto en los medios, pero la herida sigue abierta. ¿Qué opina de la actitud de Europa?

A decir verdad, no soy quién para hablar de política, y siento que si lo hago voy a ser malinterpretado. En todo caso, yo defiendo lo mismo que Open Arms y otras organizaciones humanitarias: que hay una ley universal, que es la ley del mar, según la cual hay que rescatar a toda

aquella persona que se esté ahogando y ponerla a salvo en tierra. Da igual de qué país sea, o de qué etnia o religión o sexo. Todo lo demás, digo, tiene que ver con intereses políticos en los que no me meto. ¿Hasta qué punto la economía y el poder priman sobre la ética, la moral y la dignidad humana? No me corresponde a mí responder a eso.

¿Y qué siente al comprobar cómo cala el discurso de odio?

En España, Europa y otras muchas partes del mundo se imponen el odio y la propaganda fácil. Y eso da bastante miedo porque no es nuevo, y ya sabemos a qué condujo décadas atrás. La mayoría de nosotros siempre hemos pensado que algo como aquello no podría volver a suceder pero, en vista de cómo se están radicalizando los discursos, quizá estemos equivocados. Es necesario que estimulemos la mirada crítica y el discurso sosegado, porque hay muchas personas vulnerables y que lo pasan muy mal, y que a causa de ello se agarran a un clavo ardiendo. Y cuando viene alguien y les dice que los malos son los de fuera, y que nos van a quitar lo que es nuestro, se lo creen. No sé, creo que es obvio que nadie se lanza al mar con lo puesto por gusto.

El rodaje de *Mediterráneo* se vio afectado tanto por la pandemia como por el linfoma de Hodgkin que le diagnosticaron poco después del inicio del confinamiento.

Como la pandemia provocó el retraso del rodaje, pude recuperarme a tiempo y participar en la película. No quiero ser frívolo, pero he podido hacer *Mediterráneo* gracias a la pandemia.

Desde que descubrió su enfermedad, ha hablado de ella públicamente sin reparos, ¿por qué?

Desde el principio me di cuenta de que, si hablaba de ello con franqueza y sin dramatismos, podía ayudar a mucha gente a perder el pudor y el pánico a la enfermedad. Para mí la recuperación ha sido un proceso muy extraño. La viví en paralelo a una pandemia mundial y durante los primeros tres meses, como el mundo se paró, no tuve la sensación de que se hubiera parado solo para mí. Las etapas posteriores fueron más duras. En todo caso, es importante aprender de todo lo que la vida te pone por delante.

¿Qué ha aprendido usted?

Obviamente ahora lo valoro todo muchísimo más. He aprendido a vivir en el ahora más absoluto y limitándome a hacer las previsiones más pequeñas e imprescindibles; que haya café en casa a la hora del desayuno, por ejemplo. Por lo demás, insisto, trato de disfrutar al máximo de cada momento, porque cualquier día de viento te puede caer una maceta en la cabeza y se acabó. Desde la enfermedad, trato de disfrutar al máximo cada momento.

1. Indica cuál de las siguientes afirmaciones sobre el texto es falsa y corrígela.

- a) La primera película que ha interpretado tras superar el cáncer ha sido *Mediterráneo*.
  - b) La ley del mar establece que se debe rescatar a toda persona que corra peligro en alta mar.
  - c) Dani Rovira es un actor que nació en Madrid.
  - d) Dani Rovira piensa que las personas vulnerables son las que más rechazan el discurso del odio.
  - e) Dani Rovira ha sufrido un proceso muy extraño para recuperarse de la covid.
-
-

2. Relaciona cada término con el significado que tiene en el texto.

- a) conmovedora   ___ Conceden importancia, hacen prevalecer.
- b) mero   ___ Que mueve o incita a la ternura o compasión.
- c) bajeza   ___ Publicidad, especialmente la de carácter político.
- d) priman   ___ Simple.
- e) propaganda   ___ Proceso de grabación de una serie o película.
- f) rodaje   ___ Hecho vil, acción indigna, maldad.

3. El texto que has leído es...

- a) una conversación de chat
- b) una entrevista
- c) una entrevista de trabajo
- d) una noticia

4. Responde las siguientes preguntas:

- a) ¿Por qué les han dedicado una película a Gerard Canals y Óscar Camps?

- b) ¿Qué actividades humanitarias llevan a cabo Dani Rovira y Clara Lago?

- c) ¿Por qué piensa Dani Rovira que la bondad, hoy en día, es una actitud rebelde?

- d) ¿Por qué hay que desarrollar la mirada crítica y mantener un discurso pacífico?

5. Piensa en una persona real que consideres digna de admiración. Explica brevemente quién es y por qué crees que debería convertirse en un modelo a seguir.

TEMA 6 / TEXT

Edurne Pasaban: “La muntanya és una escola d’humilitat i respecte”

Edurne Pasaban és la primera dona de la història que ha aconseguit fer els

14 vuitmils. O dit d’una altra manera: les muntanyes més altes de la terra i és un fantàstic referent, per la seva dedicació, capacitat de superació i esforç, així com per la seva perseverança. Valors tots ells que necessitem reivindicar en l’actualitat!

Hola, Edurne. Vas començar a escalar amb 14 anys sent gairebé una nena.... Què et va animar a fer-ho?

Des de molt petita els meus pares em van portar a la muntanya i m’agradava passar temps amb ells a la natura. Als 14 anys em vaig apuntar a un curs d’escalada en roca que hi havia en un club del meu poble, i allà vaig adonar-me que els amics amb qui anava a escalar tenien la mateixa passió per la muntanya que jo i que ens ho passàvem molt bé.

Què et va enganxar a la muntanya?

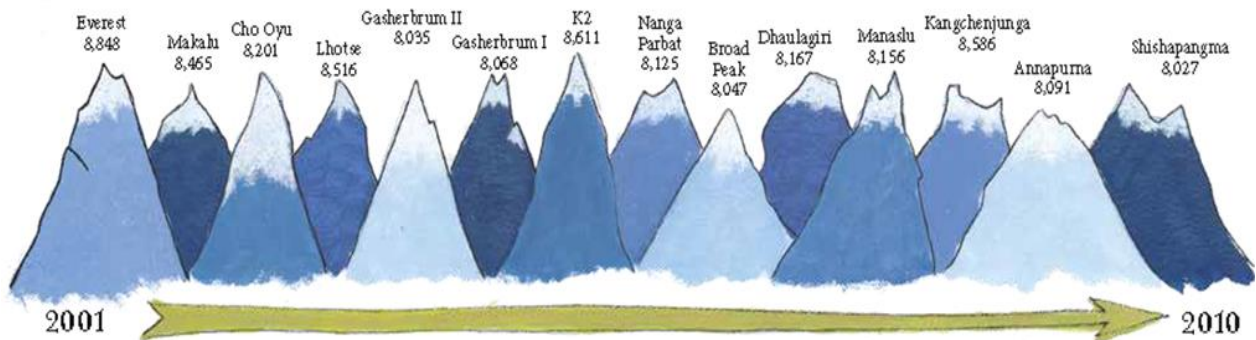
Em va enganxar el fet de poder estar a l’aire lliure, aquella sensació de llibertat. De petita jo era una nena molt poruga i molt dependent dels meus pares, tot ho havia de fer amb ells, però quan vaig començar a sortir a la muntanya em vaig adonar que podia fer les coses per mi mateixa i això va ser un gran alliberament per a mi.

Una noia jove que es planteja escalar muntanyes en un món d’homes, amb quines dificultats afegides es troba?

Es troba que ha de demostrar una mica més que uns altres. Jo no em puc queixar molt ja que els meus amics m’han tractat sempre com una més de l’equip. Però és veritat que si havien de triar en un equip per a ells no era la primera opció.

En quin moment et plantejes escalar els 14 vuitmil?

Va ser molt tard, ja havia escalat 9 muntanyes de vuit mil metres abans. Quan vaig escalar la primera, mai vaig pensar a escalar-les totes; ho feia per divertir-me i per passar l'estona amb els meus amics. Però quan ja tenia 9 muntanyes escalades és quan vaig pensar a acabar els 14. Abans crec que hagués estat una bogeria: les coses cal fer-les amb el cap i pensant-ho bé.

Veient les fotos de cadascun d'ells sentim vertigen... No et feia por, Edurne? Com es pot aconseguir un repte així?

És clar que em fa por. Però la por és una bona companya; no hem de tenir por a la por. La por hem de saber portar-la, i saber controlar-la, ja que ella ens mantindrà més atent de totes les coses dolentes que poden succeir, però aquesta por no ens pot deixar bloquejats i no fer el que ens agrada.

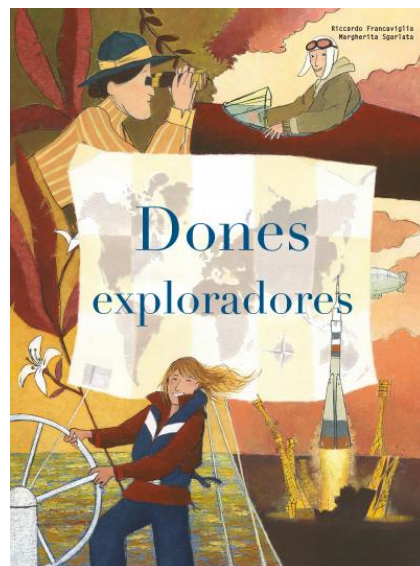
Han canviat molt les coses des d'aquells primers anys?

Sí, sí que han canviat. Quan vaig començar a escalar als anys 90, anar a una expedició no era fàcil, com no ho era aconseguir un permís per escalar. Ara tot és molt més fàcil. La tecnologia també ha canviat molt. Quan jo vaig anar per primera vegada a escalar a l'Himàlaia, sorties de casa i els teus pares no sabien res de tu durant 2 mesos. Ara amb els telèfons que hi ha es pot parlar gairebé des del cim de l'Everest.

La teva fita juntament amb la d'altres fascinants dones s'ha inclòs al llibre de VVKids *Dones Exploradores*, per destacar que la història està plena de dones extraordinàries... Què et sembla?

Em sembla preciós. És molt bonic donar visibilitat a aquestes dones que han fet coses tan grans i inspiradores per a les noves generacions. Estic segura que en tindrem moltes més en el futur.

Una cosa destacable en aquest llibre són els valors que desprenen totes les gestes: constància, superació, audàcia, coratge... Quins valors t'ha ensenyat la muntanya?

La muntanya és una gran escola, m'ha ensenyat a ser humil, a valorar les coses que tenim, a tenir tenacitat, a no tirar la tovallola i sobretot a respectar les persones i la natura. I també perseguir els somnis malgrat les dificultats... Muntanyes, mars, deserts, espai...

Totes les exploradores del llibre s'han deixat portar per un planeta Terra fascinant. Som conscients del mal que li estem fent?

Crec que encara no ho som, però hi ha una cosa que em crida molt l'atenció sobre aquest tema. Nosaltres els adults no som prou conscients d'això, o no ho volem ser, però el més gran és que els petits sí que ho són, i cada vegada més. Per això penso que el futur està en els joves i que ells ho són molt més que nosaltres. Crec que tots els adults en aquest aspecte hem d'escoltar molt més a la joventut.

En tots els teus anys d'escalada has vist el millor i el pitjor de la natura... Què hi podem fer?

Cuidar-la perquè l'estem perdent. Jo he vist com en 10 anys una glacera desapareixia a l'Himàlaia, i això és preocupant. Crec que la societat ha de sortir molt més a la natura i ser conscient del que està passant.

Moltes gràcies, Edurne. Ens sentim orgullosos de tu.

1. Completa les oracions amb les paraules adients.

- a) A Edurne Pasaban li agrada escalar des dels _____.
- b) El que va captivar a Pasaban d'escalar va ser la sensació de _____.
- c) Per a Pasaban, el llibre *Dones exploradores* és positiu perquè dona _____ a les dones.
- d) Segons Pasaban, els _____ són més conscients de l'estat del planeta Terra.
- e) Edurne Pasaban ha aconseguit escalar _____.

2. Formula una pregunta per a cada una d'estes respostes.

- a) _____
La por és una bona companya; no hem de tenir por a la por.
- b) _____
La muntanya és una gran escola.
- c) _____
La societat ha de sortir més a la natura i respectar-la més.

3. Busca en el text un sinònim d'estes paraules i escriu-lo.

temorica	mareig	èxit	valentia
p	v	f	c

4. ¿Quins cinc valors ha ensenyat la muntanya a Edurne Pasaban?

TEMA 6 / COMPRESIÓ ESCRITA

Eugeni Alemany: “Això que fa Ibai Llanos no és televisió”

Entrevista a l'actor i influenciador que ha deixat la televisió pública valenciana per dedicar-se a nous projectes

19.09.2021

Eugeni Alemany, una de les cares més conegudes de la televisió d'À Punt, ha anunciat que deixa el concurs *Atrapa'm si pots* que presentava d'ençà del primer dia d'emissió. Necessita temps per a preparar un nou espectacle teatral que vol que siga més treballat.

Alemany té bona part del públic a les xarxes socials. Vora 174.000 a Facebook, més de 145.000 a Instagram i més de 76.000 a Twitter. A ells, els explica les vacances a la Garrotxa, a quin teatre actuarà la setmana vinent, o com netejar una taca de la paret. També dóna receptes de cuina i explica drames domèstics.

En aquesta entrevista, Alemany reflexiona sobre el poder de les xarxes socials i sobre el futur de la televisió.

—Per què heu deixat la televisió d'À Punt?

—He pres la decisió perquè tinc molta feina últimament al teatre i, a més, em vull centrar a acabar un espectacle nou que tinc pendent i que sempre arrossega perquè m'eixien històries i barques per la mar, i mai no ho podia acabar. Ara m'hi vull concentrar.

—Com serà aquest espectacle?

—Serà en la línia del que he fet aquests anys. Un monòleg, però vull vestir-lo millor, vull que siga més espectacular, que hi haja més xou... En aquesta ocasió m'acompanyarà una diva internacional, Zuleima. Zuleima és el meu personatge de les xarxes socials, i molta gent em demanava que me l'enduguera pel món. Ara ho faré.

—Us heu cansat d'À Punt?

—Jo no em canse de fer tele. Un es cansa de fer sempre la mateixa cosa. En aquest cas, a l'Atrapa'm si pots li tenia molt agafat el punt. El cas és que he volgut fer una altra cosa.

—D'ençà del naixement d'À Punt heu estat la cara que més hores de pantalla ha fet. A banda de *Atrapa'm si pots*, heu fet moltes més coses.

—Bé, si sumem minuts, no és cert, perquè una cosa és la percepció i una altra cosa, la realitat. És cert que potser pot arribar a embafar perquè em veuen a la televisió, a les xarxes socials, a la premsa. M'escampe molt, però a la televisió he fet l'*Atrapa'm* des del començament. Unes vegades s'emetien programes nous i unes altres, eren repeticions. Esporàdicament he fet algun programa com ara el *Celebrity School*, i anava algunes vesprades al programa de Carolina Ferre. També vaig estar de col·laborador a *Duel de veus*...

—Les tres nits de Cap d'Any, també.

—Els especials de Cap d'Any són, probablement, una de les coses de què més orgullós estic. De l'*Atrapa'm* també, és clar, perquè jo tenia moltes ganes de fer un concurs, i per a mi ha estat un aprenentatge personal. La bona entesa

amb els concursants i la gent que venia dels pobles, va ser una experiència que no oblidaré mai. Del *Celebrity* també estic orgullós perquè era un gran format dins les possibilitats, concurs, xou, amb xiquets i famosos... De les campanades n'estic molt, d'orgullós, perquè van ser un desafiament en una nit de tant de consum televisiu. Durant tres anys consecutius vam anar pujant l'audiència i consolidant una fórmula. Encara avui, quan fem aquesta

entrevista, les últimes campanades continuen essent l'espai més vist d'aquests tres últims anys d'À Punt.

—Teniu molts seguidors a les xarxes socials. Probablement, alguna de les retransmissions a Instagram o a Facebook té més audiència que algun programa que heu fet a la televisió.

—Ara he estat de vacances per Catalunya i ho he contat tot, i la gent m'atura i em diu: "La teua dona ha fet això o allò altre." Ara a les Falles vaig anar a veure un ninot que m'havien fet i també ho vaig retransmetre. La veritat és que la gent em pregunta més pels vídeos que no pel programa. Supose que és perquè les xarxes han eliminat les barreres. Abans l'artista eixia a la tele i no tenia contacte amb el públic. Avui dia, la gent t'escriu i et comenta, i tu li pots contestar. De fet, a la premsa també ixen més astracanades que he fet a les xarxes que no coses dels programes.

—Tenen molts seguidors, les influenciadores?

—Venen una cosa amb aspiracions. Verdeliss, per exemple, és superfamosa. Té vuit fills i tot és meravellós. No em crec que amb vuit fills siga tot meravellós. Sóc còmic, a la meua dona li agrada molt l'humor negre i és molt àcida també. No planifiquem. Em cauen els taulellets del bany perquè són de gres i ja és com un gag, no hi ha un guió, em passa. A molta gent li passa. Em cau la barra de la cortina. En uns altres comptes fan la foto de la cortina, la doble cortina, l'estor, tot superconjuntat i ben posat. I dius, "com pot ser tan meravellós?" Perquè és mentida.

—Triomfeu a Facebook i a Instagram. Teniu pensat de mudar-vos a TikTok o a Twitch?

—Tinc compte a totes dues plataformes, però de moment no hi faig gaire activitat. La meua dona insisteix que faça alguna cosa a Twitch, però tinc tots els seguidors a Facebook i a Instagram, per què els he de fer anar cap allà? Amb tot, no ho descarto. Avui dia, amb un mòbil et fas una televisió autonòmica. Amb no res. Quan veig a Ibai Llanos que de la seua habitació estant fa entrevistes de tres hores a Piqué, i que el segueixen un milió de persones... Però això no és televisió.

—Us ha passat mai alguna cosa com allò que li va passar a Maria Zamora a Moncofa, per fer humor en català?

—Això m’ha passat moltes voltes, crec que a tots, alguna volta hem sentit allò de “en castellano!” Però he de dir que aquests últims anys, no és tan sols que no em passe, sinó que més aviat em passa la cosa contrària. A mi em segueix molta gent castellanoparlant. Moltíssima. I a voltes em diuen que els agrada i que els perdone si no parlen valencià, però que els agrada escoltar-me perquè el seu iaio sí que el parlava. Vaig a pobles castellanoparlants i ho tinc ple. Durant el confinament em seguia gent de Madrid, de Pamplona, d’Amèrica Llatina. L’idioma no importa. Sempre és més important el contingut. Òbviament, si treballàs en basc o en ucraïnès, molta gent no m’entendria. Però una llengua romànica, en aquest cas, l’excusa que no ens entenen a València, no em val.

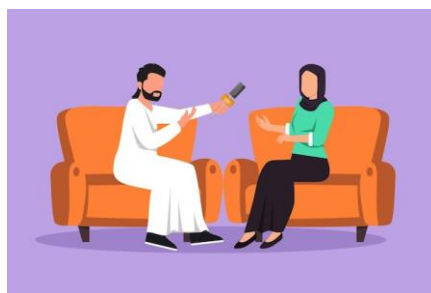

—Us poseu límits als continguts?

—Sí que em limite. Clar, et controles. Sempre segons el context. Amb una cervesa i quatre amics, les animalades van una darrere una altra. Eixes animalades no les faria a la tele. Encara que sempre he tingut gràcia per a dir les coses. Quan era a l’*Atrapa’m si pots* parlava de la família reial, de la corrupció, del que fora. Però si són les tres i mitja de la vesprada, no em posaré a fer bromes sexuals per dir que m’han censurat. Al teatre, parlo amb naturalitat de tot allò que vull.

TEMA 6 / EXPRESIÓN ESCRITA

1. Redacta una **entrevista** de más de 150 palabras a la persona **mayor de edad** que tú elijas. No improvises: prepárala con antelación.
2. Empieza escribiendo un **titular** en letras grandes que contenga entre comillas una frase interesante de la persona entrevistada.
3. A continuación, escribe una pequeña **introducción** para presentar a la persona entrevistada, en la que tendrás que explicar quién es, a qué se dedica, qué edad tiene y dónde vive.
4. Finalmente, el **cuerpo** de la entrevista ha de contener al menos **cinco preguntas** y sus respectivas **respuestas**.
5. Fíjate que las palabras interrogantes llevan **tilde**: *¿quién?*, *¿qué?*, *¿cuál?*, *¿dónde?*, *¿cuándo?*, *¿cuántos?*, *¿cómo?* y *¿por qué?*.
6. Sigue las normas de **presentación** de folios y revisa tu redacción.

CRITERIOS DE EVALUACIÓN

1	Adecuación. ¿Se ajusta a las instrucciones recibidas (tema, tipo de texto, número de palabras, registro, presentación...)?	0	1	2
2	Coherencia. ¿El mensaje es claro? ¿Se entiende bien el conjunto? ¿Sigue un orden lógico? ¿Las ideas están bien estructuradas?	0	1	2
3	Cohesión. ¿Delimita las oraciones con puntos? ¿Usa correctamente los signos de puntuación en general? ¿Utiliza conectores para relacionar las oraciones?	0	1	2
4	Originalidad. ¿El mensaje es atractivo? ¿Capta la atención del lector? ¿Resalta sobre los otros? ¿El vocabulario es variado, rico y preciso?	0	1	2
5	Corrección. ¿Sigue las normas lingüísticas de su nivel (ortografía, flexión, sintaxis...)? ¿El vocabulario es correcto y adecuado?	0	1	2

TEMA 6 / VOCABULARI

1. Calcer amb sola d'espart, de cànem o de goma que es lliga a la cama amb vetes.
2. Tros de la pell dels dits o dels peus que es fa molt dur.
3. Nom de l'antepenúltima lletra de l'abecedari.
4. Aigua amb sals de sodi que servix per a fer blanca la roba i per a desinfectar.
5. Forat excavat en terra on s'amaguen certs animals.
6. Peça de roba interior masculina.

1. Aire que traem per la boca quan respirem.
2. Plat fet amb arròs, cansalada, botifarra, llonganissa i altres, que es cou al forn.
3. Gra de raïm que s'ha deixat secar.
4. Indicació precisa del dia, del mes i de l'any.
5. Arrel comestible carnosa i arrodonida de color roig i de sabor picant.
6. Cambra sanitària que conté els elements necessaris per a la higiene personal.

1. Roca grossa i elevada, com la d'Ifac o la de Gibraltar.
2. Falta de netedat.
3. Element químic metàl·lic que s'usa en la fabricació de cables elèctrics.
4. Persona que es dedica a cuidar xiquets.
5. Joguet cònic acabat en punta que es fa giravoltar enrotllant un cordell i estirant-lo.
6. Lligada que es fa amb una bena o més per a protegir una ferida.

1. Barba que es deixa créixer només en el mentó.
2. Acció d'un èquid de llançar violentament cap arrere les dos potes de darrere.
3. Ferramenta amb mànec i pues en l'extrem per a arrebregar palla o herbes.
4. Persones que professen el judaisme.
5. Fruit redó i menut de color negre blavós apreciat en l'elaboració de pastissos.
6. Acció de mostrar alegria amb un simple arqueig dels llavis cap amunt.

1. Moble format per làmines articulades per a establir una separació en una habitació.
2. Arbre caducifoli, de copa arrodonida i densa, el fruit del qual és el lledó.
3. Material viscos de color negre i olor forta per a fer el paviment de les carreteres.
4. Au gran amb una excrescència roja damunt del bec que es sol menjar per Nadal.
5. Persona que aplica les lleis i que té autoritat per a dictar sentències.
6. Formatge molt fresc, blanc i mantegós, amb què es farcixen els flaons de Morella.

1. Peça de vestir esportiva i de carrer, de cotó i de mànega llarga.
2. Cilindre folrat amb mànec que servix per a pintar parets de forma ràpida.
3. Mol·lusc semblant a la petxina de carn apreciada que es menja fresc o en conserva.
4. Acció de collir els productes que dona la terra.
5. Part carnosa del dit on les empremtes es fan redones.
6. Expedició dels cristians contra els musulmans per a conquerir Terra Santa.

1. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) Xic comença amb la lletra _____.
- b) Expirà el darrer _____ i caigué mort.
- c) El _____ criava el nostres fills.
- d) Es va deixar créixer una _____ al mentó.
- e) El paviment de les carreteres es fa amb _____.
- f) Amb un _____ es pinten més ràpidament les parets.
- g) Les _____ eren expedicions per conquerir Terra Santa.
- h) El conill s'amagà al _____.
- i) M'estimo més la paella que l'_____.

2. Subratlla la paraula correcta de cada sèrie.

calçotets	lejia	aràndans	almer	dessuadora
calçoncillos	lleixiu	nabius	lledó	sudadera
rodillo	almejes	cruçada	fetxa	guitza
corró	cloïsses	croada	data	coç

3. Escriu el nom que correspon a cada imatge.

--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4. Traduïx estes oracions al valencià.

- a) Me molesta la suciedad en los aseos.
- b) He made the cake with cranberries and raisins.
- c) El juez dictó una sentencia muy dura.
- d) Mi abuelo hacía lejía en casa con las cenizas.
- e) Los judíos no mataron a Jesús; fueron los romanos.
- f) El almez es un árbol caducifolio.
- g) Me enamoró con su sonrisa.
- h) El vendaje protegía la herida de la yema del dedo.
- i) The electric cables are made with copper.
- j) Las alpargatas le producen callos en los pies.

5. Completa les oracions amb la paraula del vocabulari adient.

- a) El _____ d'Ifac es troba a Calp.
- b) És tradicional menjar _____ o _____ per Nadal.
- c) Els flaons de Morella es fan amb _____ o _____.
- d) Saps en quines _____ de l'any es fa la _____ d'arròs?
- e) L'arrel del _____ és comestible.
- f) El cavall li pegà una _____ o _____ a la panxa.
- g) El _____ o _____ separava els llits de l'habitació de l'hospital.
- h) Li agradava jugar a fer girar la _____ o _____.
- i) Mentre passava el _____ per recollir les fulles, son pare tragué unes _____ en conserva per a l'aperitiu.

TEMA 6 / DICTADO

Los continentes

Los navegantes griegos dieron el nombre de Europa y Asia a las tierras localizadas a ambos lados de la extensión de agua que formaban el mar Egeo, el estrecho de los Dardanelos, el mar de Mármara, el Bósforo y el mar Negro.

Los pensadores de la Grecia antigua debatieron a continuación si África (entonces llamada Libia) debería ser considerada como una parte de Asia o como una tercera parte independiente del mundo y finalmente se impuso la división de la Tierra en tres partes. Desde la perspectiva griega, el mar Egeo era el centro del mundo.

L'Amazònia i els boscos inundats

L'activitat humana provoca la desaparició anual de milions d'hectàrees de selva tropical i, amb ella, desapareixen els éssers vius que acull: la meitat de les espècies conegudes viuen als boscos tropicals. La selva amazònica, que no és aliena a aquest desastre, ja ha perdut el 18% de la superfície.

Alguns boscos de la selva amazònica estan negats prop de vuit mesos l'any i, a la part central de la conca, les crescudes s'estenen fins a vint quilòmetres selva endins, cosa que arriba a causar un ascens del nivell d'aigua de fins a quinze metres en algunes regions.

TEMA 6 / **TRADUCCIÓN - TRADUCCIÓ**

TRADUCCIÓ AL VALENCIÀ

Hasta ahora, la monumental montaña del Himalaya presumía, con sus 8848 metros sobre el nivel del mar, de ser la más elevada del mundo. Pero un grupo de científicos franceses y ecuatorianos se propusieron medir el punto más alejado del centro de la Tierra. Sabían que las latitudes próximas a la línea ecuatorial están más alejadas del núcleo terrestre. Por eso se trasladaron a Ecuador.

TRADUCCIÓN AL CASTELLANO

Les anelles olímpiques són el principal símbol dels Jocs Olímpics. Es tracta de cinc cercols de colors, entrelaçats i disposats en dues files, tres dalt i dos baix. La bandera olímpica està composta per cinc cercols o anells de colors entrelaçats sobre un fons blanc. En l'actualitat, els cinc cercols representen els cinc continents principals: Europa, Àsia, Àfrica, Oceania i Amèrica, respectivament.

6.1. EL ADVERBIO

Consulta la página **40** del dossier de teoría.

1. Sustituye las circunstancias subrayadas por un adverbio.

Ejemplo: En aquel momento lo entendí. → Entonces lo entendí.

- Andrés vive en aquella casa.
- Dentro de una hora nos vemos en casa.
- Hizo los deberes con rapidez.
- El gato se ha metido por ese callejón.
- En este mismo instante te iba a llamar.

2. Clasifica els adverbis següents en el quadre.

On? / quan? / com? / abans / sí / malament / així / lluny / ahir / demà / ací / no / baix / prompte / bé / allà / lentament / ja / també / fora / potser / tard / encara / millor / sempre / mai / sovint / dalt / pitjor / tampoc / ara / dins

lloc	temps	manera	afirmació	negació	dubte

3. Sustituye las locuciones adverbiales subrayadas por los adverbios siguientes e indica qué circunstancia expresan (lugar, tiempo...).

perfectamente, mucho, poco, imprudentemente, nunca

Ej. Se hicieron amigos de la noche a la mañana. → enseguida (modo)

- Ese chico baila de maravilla.
- Eva siempre actúa a tontas y a locas.
- En mi vida me han regalado un reloj tan caro.
- Aquella tarde llovía a cántaros.
- Siempre acaba los deberes en un santiamén.

4. Subratlla els adverbis quantitativs de les oracions següents.

Un quantitatiu és un **adjectiu determinant** quan va davant d'un nom (molts crits) i és un **adverbi** quan no va davant d'un nom (crida molt).

- Té bastants diners / Va tot bastant bé.
- No cries tant. / Té tants anys com tu.
- En esta botiga hi ha molta gent. / En esta botiga es treballa molt.
- Arribes massa tard. / Feia massa calor.

5. Transforma los siguientes adjetivos en adverbios de modo.

Ejemplo: cortés → cortésmente

a) horizontal	c) frecuente
b) lógico	d) próximo

6.2. LA PREPOSICIÓN Y LA CONJUNCIÓN

Consulta la página 41 del dossier de teoría.

1. Completa el text amb les paraules que falten i digues de quina categoria són i per a què servixen.

Les claus casa estan calaix.

2. Elabora una lista de las preposiciones en los dos idiomas.

preposiciones (castellano)	preposicions (valencià)

3. Subraya las preposiciones de este texto.

El ocelote es un mamífero carnívoro de la familia de los felinos que habita en las regiones selváticas de América Central. Mide entre 130 y 150 centímetros de longitud, incluida la cola, y tiene el pelaje ocre claro con manchas oscuras. Es un depredador que actúa por la noche para alimentarse de aves o pequeños mamíferos.

4. Elabora una lista de las conjunciones en los dos idiomas.

conjunciones (castellano)	conjuncions (valencià)

5. Completa el texto con las palabras que faltan e indica de qué categoría son y para qué sirven.

Él yo no nos conocíamos, ahora somos amigos.

6. Subratlla les conjuncions d'estes oracions.

- a) Jordi no és benicarlando sinó calijó.
- b) Va menjar-se dos o tres galletes.
- c) No vaig poder ni telefonar-te.
- d) Ahir vaig dinar llomello i ensalada.
- e) Vam xalar molt, però després em feia mal el cap.

7. Identifica las preposiciones y las conjunciones de las oraciones.

- a) María y Pedro estuvieron hablando durante la conferencia.
- b) Iré a Barcelona si me dan permiso en la oficina.
- c) Conduje deprisa porque quería llegar a las ocho.
- d) Quiero ir a la fiesta, pero mis padres no me dejan.
- e) Aunque llueva mucho, no pararemos hasta llegar.

6.3. EL ESTATUS JURÍDICO DE LAS LENGUAS DE ESPAÑA

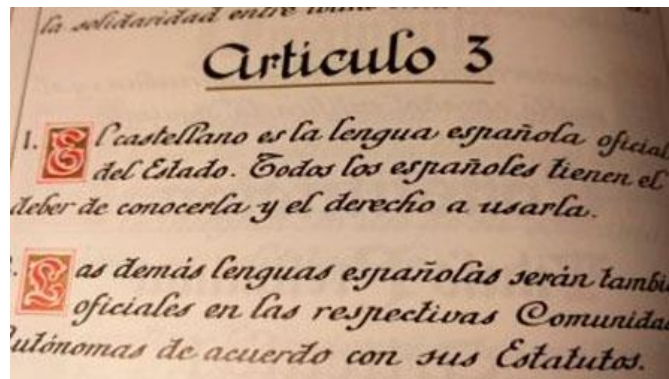
Consulta las páginas 62 y 63 del dossier de teoría.

1. ¿Cuántas lenguas se hablan históricamente en España de forma permanente? ¿Cuáles son (de más hablantes a menos)?

2. De todas las lenguas de España, ¿cuáles son oficiales?

3. ¿Qué textos legales españoles establecen qué lenguas son oficiales?

4. Clasifica las lenguas de España según su estatus jurídico.

lenguas oficiales	lenguas cooficiales	lenguas protegidas	lenguas no reconocidas ni protegidas

5. ¿Por qué hay lenguas no oficiales? ¿Qué consecuencias tiene para una lengua el hecho de que no sea oficial?

REPÀS	REPASO
SEGONA AVALUACIÓ	SEGUNDA EVALUACIÓN

Nom i cognoms		Data	
---------------	--	------	--

VOCABULARI

1. **Escriu el nom de les següents imatges en valencià en lletra minúscula. (1)**

--	--	--	--	--

2. **Completa les oracions amb la paraula adient del vocabulari. (1)**

- M'agrada sucar el pa en el _____ de l'ou.
- Quan compro carn picada, acostumo a fer _____.
- Aquest carrer està mal il·luminat: té pocs _____.
- M'estimo més dormir sobre un _____ dur que sobre un de tou.
- El pintor va caure de la _____.

ORTOGRAFIA / ORTOGRAFÍA

3. **Traduce del valenciano al castellano este fragmento. (1)**

L'educació dels xiquets romans començava als set anys. Fins a eixa edat romanien sota la cura de la mare o de mainaderes entretenant-se amb jocs, alguns en ús hui encara, com a cércols, trompes, daus, tabes, sambori, etc.

4. Detecta i corrigeix els cinc errors ortogràfics que conté aquest fragment. (1)

Aquest és considerat un dels volcans més perillosos del món, i la zona on es troba és una de les més actives. El mateix Vesuvi ha sofert nombroses erupcions al llarg de l'història; la més recent es del 1944.

--	--	--	--	--

GRAMÀTICA / GRAMÀTICA

5. Subraya las formas verbales compuestas y redondea las formas simples de este texto. (1)

Hablaba con rabia, como si la contradijera. Había pasado de un tono a otro sin transición. Tuve miedo de que nos oyeran los de la habitación, porque se había ido desplazando hacia el hueco de la puerta y estábamos seguramente a la vista de las personas de dentro.

6. Passa cada forma verbal a infinitiu, i indica a quina conjugació pertany i escriu la desinència. Segueix l'exemple. (1)

	infinitiu	conjugació	desinència
conquisten	conquist <u>ar</u>	1a	-en
descobriu			
llegirem			
imagino			
aneu			
creuràs			

7. Classifica les següents formes no personals del verb. (0'5)

dormit, prendre, guanyant, agràit, viure, comprar, vivint, eixit, traduïnt, corregir

Infinitiu	Gerundi	Participi

8. Completa el cuadro con la forma verbal propuesta del verbo "correr". (0'5)

Forma verbal	Persona	Número	Tiempo	Modo
	2ª	plural	presente	imperativo
	3ª	singular	futuro	indicativo
	1ª	plural	presente	subjuntivo
	3ª	singular	pasado	indicativo

9. Separa en síl·labes les següents paraules i classifica-les en el quadre. (1)

classe: _____ ordinador: _____ món: _____

joguina: _____ col·laborar: _____ canya: _____

carretera: _____ muntanya: _____ història: _____

monosíl·labes	bisíl·labes	trisíl·labes	tetrasíl·labes

10. Subratlla la síl·laba tònica de les següents paraules i classifica-les. (1)

meló, amanida, albercoc, música, violí,
casa, València, valencià, matemàtiques, cadira

agudes	planes	esdrúixoles

11. Coloca las 25 tildes que faltan en el siguiente texto. (1)

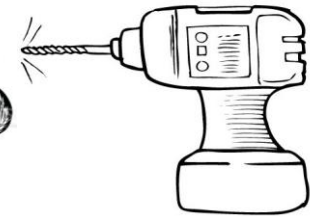
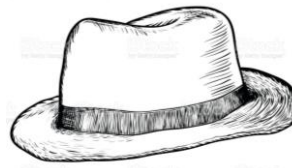
Hacia mucho frio y teniamos la nariz congelada. Ibamos hacia la parada de autobus y recorde que habia olvidado mi pantalon de montaña. Mi profesora de esqui también llevaba ropa para nosotros, asi que no habia problema. Alvaro iba el ultimo porque fisicamente era mas debil que los demas. Atras quedaba mi mama, que desde el balcon me saludaba. Tenia la sensacion de que iban a ser unos dias fantásticos.

Nom i cognoms		Data	
---------------	--	------	--

VOCABULARI

1. **Escriu el nom de les següents imatges en valencià en minúscula. (0,8)**

--	--	--	--

--	--	--	--

2. **Tradueix les següents oracions del castellà al valencià. (1,2)**

a) El pueblo entero acude a la iglesia cuando Paula toca el órgano.

---

b) Se ha golpeado la nuez y por eso casi se ahoga.

---

c) Hemos llevado al perro al veterinario porque tenía pulgas.

---

3. **Traduce del valencià al castellà este fragmento. (1)**

Les deesses i els déus grecs més importants vivien al mont Olimp. Zeus era el déu principal, pare de la resta dels déus i posseïdor del llamp. Sota la seva autoritat i la de la seva esposa Hera, la protectora del matrimoni, es trobaven la resta dels membres de l'Olimp.

4. **Detecta i corrigeix cinc errors ortogràfics en aquest fragment. (1)**

El aigua era desviada dels rius o de les fonts de les muntanyes a una canalissació consistent en una galeria coberta amb el fons impermeabilitzat amb morter.

--	--	--	--	--

5. **Indica si els següents verbs estan en forma simple o composta, el temps en què es troben i si el mode és indicatiu o imperatiu (1).**

	forma	temps	mode
va patir			
heu begut			
lluita!			
trobaven			
creieu! / creeu!			

6. Reescriu cada oració canviant els verbs en futur per la seua forma condicional (1).

- a) M'encantarà que vingues a la boda. _____
- b) Aprovaràs si estudiaries més. _____
- c) Dic que voldré treballar demà. _____
- d) Si menjàreu, creixereu sans. _____

7. Forma palabras compuestas a partir de sus definiciones. (1)

- a) Artefacto de tela que sirve para **parar** las **caídas**: _____
- b) Cualquier entretenimiento con que se **pasa** el **tiempo**: _____
- c) Entrada o **embocadura** de una **calle**: _____
- d) Flotador con forma de anillo usado para **salvar vidas**: _____
- e) Utensilio con goma para **tirar chinas** (piedrecitas): _____

8. Separa les paraules compostes i indica les categories a què pertanyen. (1)

- a) caçapalometes: _____
- b) cobrellit: _____
- c) moto-serra: _____
- d) eixugaparabrises: _____
- e) pelacreïlles: _____
- f) passamà: _____
- g) filferro: _____
- h) videojoc: _____
- i) allioli: _____
- j) cara-redona: _____

9. Explica por qué el sustantivo “canal” es polisémico y justifícalo con ejemplos. (1)

10. Subratlla el significat que té cada paraula homònima. (1)

- a) L'espessa **broma** no em deixa vore. [*acció humorística / boira*]
- b) Des de la ruptura, em sent una mica **sol**. [*sense ningú / estrela / quinta nota musical*]
- c) Em moro de **set**. [*sis més u / ganes de beure / parts d'un partit de tenis*]
- d) Té el coll com un **cigne**. [*símbol o senyal gràfic / au palmípeda d'aigua dolça*]

Nom i cognoms		Data	
---------------	--	------	--

VOCABULARI

1. **Escriu el nom de les següents imatges dalt en valencià i baix en castellà. (1)**

2. **Tradueix les següents oracions del castellà al valencià. (1)**

a) Tenía miedo de que su caballo le diera una coz.

---

b) Me compré unos calzoncillos de color rojo.

---

c) La sudadera que más me gustaba para vestir era la de mi hermana mayor.

---

d) Lavé la ropa con lejía para quitar las manchas de chocolate.

---

e) Utilicé el rodillo para pintar la habitación.

ORTOGRAFIA / ORTOGRAFÍA

3. Traduce este fragmento del valencià al castellano. (1)

Els terratrèmols són sacsejades que es produeixen a l'escorça terrestre, causades pel bruscat alliberament d'energia acumulada a l'interior.

4. Detecta i corregeix els cinc errors ortogràfics que conté aquest fragment. (1)

La serralada de l'Himalaia es el resultat del choc entre dues plaques que es mouen en direccions oposades. Les vores de aquestes plaques arroseguen terrenys en els dos sentits, que originen la formacio de la serralada.

--	--	--	--	--

GRAMÀTICA / GRAMÁTICA

5. Escribe cuatro oraciones con el verbo jugar. En cada oración debes complementar el verbo con un adverbio de distinta clase. (1)

Ejemplo: Nosotros jugamos aquí. → adverbio de lugar

- a) c)
- b) d)

6. Sustituye las locuciones adverbiales subrayadas por los adverbios siguientes e indica qué circunstancia expresa cada uno (lugar, tiempo...). (1)

quizá, ciertamente, pronto, nunca, mucho
--

Ejemplo: Ese chico canta de maravilla. → perfectamente (modo)

- a) De ninguna manera le permitiré que le falte al respecto.
- b) A lo mejor me voy de vacaciones.
- c) En efecto, tenías toda la razón del mundo.
- d) Aquella tarde llovía a cántaros.
- e) Siempre acaba los deberes al momento.

7. Subraya las preposiciones de las siguientes oraciones. (1)

- a) Puso el libro de Lengua sobre la mesa.
- b) Me caí de la bicicleta y choqué contra un árbol.
- c) Vino hasta mi casa con muchas bolsas.
- d) Me gusta el café con leche y sin azúcar.
- e) Estará cerrado por vacaciones durante dos semanas.

8. Indica si las palabras destacadas son preposiciones (P) o conjunciones (C). (1)

- a) La he reconocido **por** la voz.
- b) Los cuadros me gustan mucho, **pero** son muy caros.
- c) María leyó la carta **y** se puso a llorar.
- d) Me ha dicho **que** vendrá.
- e) Estaba sentada **entre** aquellos chicos.

9. Encercla les quatre conjuncions que hi ha en aquest text. (1)

Lluís és un xic estrany. Duu ulleretes redones i els cabells llargs ... Es fa amb tots, però ningú el té com a millor amic. Ell no tendeix massa a expressar els seus sentiments, i quan així és, ho fa mig en joc mig de veres, tot sabent que no l'entendran massa.

10. Clasifica las ocho lenguas de España según su estatus jurídico. (1)

lenguas oficiales	lenguas cooficiales	lenguas protegidas	lenguas no reconocidas ni protegidas

IES Ramón Cid
Departament de València
Departamento de Castellano
2024-2025

A large rectangular area containing 30 horizontal lines, intended for writing or drawing.